

Møte onsdag den 30. november 2011 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 25):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Det foreligger en del permisjonssøknader:

- fra representantene Sigvald Oppebøen *Hansen* og Morten Høglund om permisjon i tiden fra og med 30. november til og med 5. desember – begge for å delta som valgobservatører for OSSEs parlamentariske forsamling under valget til nasjonalforsamling i Russland
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Karin S. *Woldseth* i tiden fra og med 30. november til og med 2. desember for å delta som valgobservatør for Europarådets parlamentariske forsamling under valget til nasjonalforsamling i Russland
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Christian *Tybring-Gjedde* fra og med 30. november og inntil videre
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Vigdis *Giltun* fra og med 30. november og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus fylke: Tone *Liljeroth*
For Hordaland fylke: Torkil *Åmland*
For Oslo: Sylvi *Listhaug*
For Telemark fylke: Odin Adelsten *Bohmann*
For Østfold fylke: Erlend *Wiborg*

Presidenten: Tone Liljeroth, Torkil Åmland, Sylvi Listhaug, Odin Adelsten Bohmann og Erlend Wiborg er til stede og vil ta setet.

Sak nr. 1 [10:01:31]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jens Stoltenberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP) [10:01:59]: I dag velger jeg å stille spørsmål til statsministeren.

Statsministeren har med rette over lang tid uttrykt stor bekymring i forhold til den økonomiske uroen i EU. Vi registrerer også at den økonomiske uroen gir noe sosial uro i denne forbindelse. Vi registrerer at arbeidsministeren har vært på besøk i Brussel for å be om unntak for at spanske og greske arbeidstakere kan komme til Norge og jobbe under spanske og greske lønninger.

Vi tapte saken om dagpenger. Nå kan en EU-borger kreve dagpenger etter ett dagsverk i Norge.

Vi eksporterer stadig flere milliarder i trygdeytelser. Fra 1998 til 2008 doblet det seg fra 2,2 mrd. kr til 4,3 mrd. kr – det meste selvfølgelig til nordmenn som er bosatt i utlandet, men 34 pst. av denne eksporten av trygdeytelser er knyttet til korte arbeidsopphold i Norge.

Det kommer mange bekymringsmeldinger. Man sier at oppimot 500 millioner mennesker nå har muligheten til å oppnå rett til norske velferdsgoder. Brochmann-utvalget har pekt på dette i mange sammenhenger. Kortversjonen fra Brochmann-utvalget er at norske velferdsordninger er under press. Rask opptjening av velferdsgoder og eksportmuligheter for arbeidsinnvandrere fra EØS-land øker presset på mange ordninger.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Når man har fokus på og forbereder seg på at den økonomiske uroen i EU også kan slå inn over Norge, vil man ha det samme fokuset på det økte presset på det norske velferdssystemet og våre velferdsytelser?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:04:13]: Først vil jeg takke representanten Sandberg for at han tar opp et viktig spørsmål – spørsmålet om den økonomiske krisen i Europa og hvilken betydning det kan ha for Norge når det gjelder arbeidsinnvandring.

Når det gjelder den økonomiske krisen i Europa, er regjeringen veldig nøye med hele tiden å følge utviklingen i både Europa og Norge nøye for å kunne handle raskt avhengig av hvordan den slår inn. Spørsmålet er ikke om Norge blir rammet, men spørsmålet er hvor sterkt Norge blir rammet av det økonomiske tilbakeslaget i Europa. Vi har allerede sett at noen bedrifter sliter som resultat av økonomiske problemer ute i Europa, og vi må være forberedt på at det kan skje i større omfang. Hovedsvaret vårt på det er å holde orden i norsk økonomi og iverksette målrettede tiltak, slik vi gjorde bl.a. med en ny statlig eksportgarantiordning vi lanserte til 30 mrd. kr for få dager siden.

Når det gjelder trygdeordninger, er jeg for det første opptatt av å understreke at det stilles krav – det er ikke bare å komme til Norge og motta trygdeordninger. Når det f.eks. gjelder arbeidsløshetsstrygd, er det slik at man må ha opparbeidet det i det landet man kommer fra, og så bli registrert arbeidsløs her før man kan få det. Men jeg er enig i at det er en problemstilling, enten det gjelder kontantstøtte, eller det gjelder andre ordninger. En av grunnene til at vi nedsatte Brochmann-utvalget, var nettopp å gå gjennom et ganske komplisert regelverk i EU og i Norge og se etter mulige områder der det kunne få uheldige ut-

slag. Nå går vi gjennom det, og vi vil se på nødvendige endringer/justeringer der vi mener det er nødvendig.

Grunnleggende sett er det positivt for Norge at mennesker ønsker å komme til Norge å jobbe. Nå snakker vi altså om arbeidsinnvandring fra våre naboland i Europa. Så lenge vi har EØS-avtalen, er det altså fri adgang for andre europeere å komme til Norge. En vesentlig årsak til at vi har hatt en god økonomisk utvikling i Norge, er at det er kommet mange og jobbet her.

Per Sandberg (FrP) [10:06:20]: Jeg takker for svaret.

Det er klart at vi deler oppfatningen om at det er positivt at arbeidstakere fra våre naboland søker å komme til Norge for å finne arbeid. Men det som gjenspeiler litt av situasjonen nå, er at man flykter fra opprinnelseslandet på grunn av frykten for gjeldskrise og tap av arbeidsplasser. Det betyr jo ikke at det står arbeidsplasser og venter på alle i Norge, men det er klart at dette også er blitt en betydelig vekst. Bare fra Hellas har man registrert en økning på 82 pst. av personer som søker skattekort i Norge, fra Spania er det en økning på 33 pst. og fra Italia 6 pst. Så det er klart at dette framover vil bli en utfordring når det gjelder både trygdeytelsene og de forpliktelsene vi har gjennom EØS-avtalen. Men jeg tolker statsministeren dit hen at regjeringen jobber med dette, og jeg håper at man vil ha en dialog med Stortinget om de utfordringene som kommer.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:07:25]: Det er riktig. Regjeringen vil gå gjennom, se på og jobbe med disse problemstillingene. Og som jeg sier: Det er en av hovedproblemstillingene i Brochmann-utvalget, som regjeringen nedsatte nettopp for å se på om norske velferdsordninger kan slå uheldig ut i forhold til arbeidsinnvandring.

Men igjen: La meg understreke det jeg oppfatter som hovedpoenget, nemlig at arbeidsinnvandring til Norge har bidratt til å gjøre Norge til et rikere land, både økonomisk og kulturelt. Vi snakker om arbeidsinnvandring fra våre europeiske naboland – veldig mange fra nordeuropeiske land – og de som eventuelt kommer fra Hellas eller Spania, kommer i all hovedsak for å jobbe i dette landet. Jeg så et oppslag nylig om at to av tre nye arbeidsplasser i Oslo-regionen nå blir besatt av folk som kommer fra andre land. Uten den arbeidsinnvandringen hadde Norge vært et fattig land og hatt mindre evne til å finansiere velferdsordninger.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Robert Eriksson.

Robert Eriksson (FrP) [10:08:33]: Som statsministeren også er kjent med, er situasjonen i Europa i dag at det er en stadig økende arbeidsledighet. En rekke europeiske land begynner nå å foreta store velferdsreformer, med kutt i velferdsytelsene. Det fører til at man står overfor en stor uro, som representanten Sandberg var inne på, og som gjør at mange europeere kanskje ønsker å dra fra landet sitt og søke lykken i et annet EØS-land for å få arbeid. Sånn sett vil Norge være et av de landene man vil komme til. Det er positivt at man kommer til Norge og deltar i arbeidslivet.

Men det utfordrer også, med økt press på eksport av velferdsytelsene. Statsministeren sier at han ønsker å komme tilbake og gå gjennom Brochmann-utvalgets rapport.

Mitt spørsmål blir: Ønsker statsministeren å ta et initiativ overfor EU og få reforhandlet EØS-avtalen, slik at vi fortsatt i fremtiden kan sikre gode, norske velferdsytelser og arbeidsinnvandring uten at det fører til økt press på ytelsene?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:09:36]: For det første: Utgangspunktet er at alle partier på Stortinget har sluttet seg til EØS-avtalen. Det betyr at alle mennesker som bor innenfor EØS-området i Europa, har fri rett til å bevege seg mellom de ulike land i Europa og til å søke arbeid. Det er Fremskrittspartiet for, det er Arbeiderpartiet for, og det har alle andre partier på Stortinget sluttet seg til.

Det vi er opptatt av, er å unngå at norske velferdsordninger misbrukes. Men vi er ikke opptatt av å hindre at mennesker kan ta jobb i andre land i Europa. Og, som jeg sa, det har vært bra for Norge. Det bidrar til økonomisk utvikling og vekst i Norge. Norge hadde stoppet opp uten mennesker fra andre land som hadde jobbet i landet vårt.

Å reforhandle EØS-avtalen er ikke aktuelt, men å ha dialog med EU om enkeltdirektiver, praktisering og håndtering av enkeltbestemmelser er absolutt aktuelt. Det gjør vi løpende.

En grunnleggende problemstilling er kanskje at man skal legge noe mindre vekt på kontantoverføringer og mer vekt på tjenester og aktivitet, for det kan ikke eksporteres.

Presidenten: Trond Helleland – til oppfølgingsspørsmål.

Trond Helleland (H) [10:10:49]: Statsministeren refererte til et medieoppslag han nylig hadde sett. Det var i Aftenposten i dag. «2 av 3 nye Oslo-jobber vil gå til utlendinger», står det der. Samtidig har SSBs befolkningsstatistikk vist at folketallet i Norge går ned i 112 kommuner. Men i over 400 av landets 430 kommuner er det en netto innvandring, eller arbeidsinnvandrere som kommer og bosetter seg. Det betyr også at Distrikts-Norge er helt avhengig av arbeidsinnvandrere. Det er bra.

Statsministeren understreker at den økonomiske krisen også kan slå inn i Norge. Da er det viktig at ledigmeldte arbeidsinnvandrere kan heve kompetansen sin mens de er arbeidsledige, og lære seg bedre norsk. Men det kan en altså ikke i dag. Hvis du tar norskopplæring som arbeidsledig, mister du retten til dagpenger. Unntaket er noen få AMO-kurs i Oslo og i Trondheim. Vil regjeringen åpne for at ledigmeldte arbeidsinnvandrere over hele landet får norskopplæring når de er arbeidsledige?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:11:52]: Skiftende regjeringer har vært opptatt av at ordinær utdanning skal finansieres på ordinær måte gjennom Statens lånekasse, og at man ikke undergraver det grunnleggende prinsippet vi har hatt i Norge, nemlig: Er du under utdanning, må du

finne deg i at du finansierer din utdanning gjennom lån og stipend.

Så har man hatt noen lempninger på det, bl.a. innenfor noen av arbeidsmarkedstiltakene. Vi er villig til å vurdere å se på akkurat hvor de grensene går, men å utfordre hovedprinsippet er jeg veldig redd for, for det tror jeg vil undergrave arbeidslinjen.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:12:42]: Jeg vil gå tilbake til den andre delen av den økonomiske krisen i Europa, nemlig den konsekvens det har for norske arbeidsplasser innenfor ulike virkegrener her i vårt eget land. Vi ser nå at vi har problemer innenfor treforedling, innenfor aluminiumsbransjen, i bildelindustrien, innenfor fiskeeksport og innenfor turistnæringen, der den europeiske økonomiske krisen får direkte konsekvenser for både norske arbeidstakere og mange norske lokalsamfunn.

Så henviste statsministeren til det målrettede tiltak man hadde gjort overfor Eksportfinans. Mitt spørsmål er da: For dem som er berørt i de bransjer jeg her nevnte, hvilke målrettede tiltak vil regjeringen iverksette for disse bransjene?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:13:44]: Jeg tror det som blir hovedutfordringen for Norge i månedene som kommer, er at vi kommer til å se en todelt norsk økonomi. Store deler av norsk økonomi og næringsliv kommer til å gå veldig bra. Det gjelder bl.a. skjermet sektor, sannsynligvis bygg og anlegg, oljerelatert industri og offentlig sektor. Så vil det være enkelt næringer der vi får store problemer. Utfordringen er da at det ikke bare er å øke den alminnelige etterspørselen i økonomien, for det kan gjøre det vondt verre for de næringene som sliter, som blir rammet av økte renter, økt kronekurs, dersom vi bruker for mye penger. Det er også selvfølgelig begrenset hva vi kan gjøre ved å kjøpe aluminium eller kjøpe papir og holde virksomheter som ikke er lønnsomme, i gang. Det vi gjør, er for det første å holde orden i økonomien. Det demper i hvert fall presset på konkurranseutsatt sektor. Vi hjelper til med eksportfinansiering gjennom den nye statlige eksportgarantiordningen. I tillegg har vi selvfølgelig slike ting som arbeidsmarkedstiltak og omstillingstilskudd til kommuner som måtte bli ekstra hardt rammet, og det er egne retningslinjer for det.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:14:52]: Jeg har tenkt å oppholde meg omtrent på samme område som Per Sandberg. I utgangspunktet: Hva betyr endringene i Europa, eventuelle bevegelser av arbeidskraft, for Norge? Mitt utgangspunkt er at dette er både en utfordring og ikke minst en stor mulighet for norsk økonomi.

Perioden fra 2006 og frem til 2008 var preget av at vi kunne øke aktiviteten i norsk økonomi fordi vi fikk mange

arbeidsinnvandrere. Vi gjorde det uten å få et særnorsk økt prispress på det tidspunktet.

Det å få arbeidsinnvandrere har stor betydning for å kunne utvikle norsk økonomi også i årene fremover. Men vi vet også av erfaring at da vi fikk arbeidsinnvandrere på 1970-tallet og i begynnelsen av 1980-tallet, ledet det til videre problemer fordi man ikke klarte å omstille disse arbeidsinnvandrerne til et endret norsk arbeidsmarked. Hvis vi ser på arbeidsledighetstallene for august i år, var nesten 10 000 arbeidsinnvandrere fra europeiske land arbeidsledige i Norge. 15 pst. av de helt ledige hadde sin opprinnelse fra andre land.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Når vi har et så stort antall som er her, som ikke er i jobb, men som har opparbeidet seg rettigheter, hvilken strategi vil regjeringen legge opp til for å sikre at vi kan bruke den arbeidskraften på en god måte i sektorer hvor vi trenger arbeidskraft? Det er sektorer i Norge hvor vi i årene fremover kommer til å trenge arbeidskraft.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:16:51]: For det første er det slik at jeg er glad for at representanten Solberg også ser mulighetene i at mennesker ønsker å komme til Norge. Grunnleggende sett er det en anerkjennelse til Norge at mennesker fra våre naboland – vi snakker ikke om land langt borte, men altså i Europa – ønsker å komme til landet vårt. Norge hadde ikke gått rundt og hadde vært et fattig land dersom vi ikke hadde hatt svensker til å jobbe i varehandel, hotell og restaurant, dersom vi ikke hadde hatt polakker til å bygge hus, boliger og anlegg her i landet, eller dersom vi ikke hadde hatt rumenske verftsarbeidere og mange andre som kommer fra Europa. Det er vårt felles utgangspunkt.

Det viktigste vi gjør for å hindre at mennesker som kommer til landet, blir arbeidsløse – det er verken de eller vi tjent med – er å holde den alminnelige arbeidsløsheten lav og sysselsettingen høy. Det har vi lyktes med. Det er riktig at ledigheten økte noe i 2008–2009, sysselsettingen gikk også noe ned, men nå – det siste året – har sysselsettingen igjen vokst, slik at vi nå har det høyeste nivået på antall mennesker i arbeid i Norge noensinne. Veksten i privat sektor har også vært sterk det siste året – 28 000 flere ansatte i private bedrifter i løpet av ett år er imponerende tall.

Så skal vi selvfølgelig anstrenge oss for at de som blir ledige, kommer raskt tilbake i arbeid. Det handler om de tingene vi gjør alminnelig, generelt, slik som arbeidsmarkedstiltakene. Jeg har veldig tro på å bygge bro inn i arbeidslivet igjen for dem som går ledige, og vi vet at arbeidsmarkedstiltak og arbeidsmarkedsoplæring ikke minst er et tilbud til mange med utenlandsk bakgrunn som kommer til landet vårt. Alt vi kan gjøre for integrering, gratis kjernetid, norskopplæring og andre tiltak som bidrar til integrering, bidrar også til å øke sysselsettingen og muligheten til å lykkes i arbeidsmarkedet.

Så handler det også litt om holdninger. Det er nok fortsatt slik, både i privat og offentlig sektor, at man nøler noe med å ansette folk som har navn og bakgrunn som er litt annerledes enn det typisk norske.

Erna Solberg (H) [10:18:54]: Utfordringen er at vi i Norge mangler en strategi for hvordan denne gruppen blir bedre integrert i det norske samfunnet.

Jeg har brukt tid på å møte mange polakker i løpet av det siste året, og mange av dem forteller at de i liten grad har kontakt med det norske samfunnet fordi de bl.a. snakker for dårlig norsk. De jobber på arbeidsplasser hvor de har arbeidsledere som er polske – og de kommer altså ikke inn. Vi har en ny integreringsutfordring, og min utfordring til regjeringen er å lage en strategi for integreringen av de arbeidsinnvandrerne som kommer fra Europa, på en bedre måte enn i dag.

Ett av de tiltakene man bør gjøre, har Trond Helleland nevnt tidligere, nemlig å sørge for at man har en plikt til å ta norskopplæring når man går på ledighetstrygd, ikke at man kanskje kan få lov til det, men få en plikt, for da får man en mulighet til kunne å omstille seg. Det andre er at vi må gjøre noe med utdanningssystemet i Norge, for å gjøre det lettere å bygge om på utdanningen, sånn at man kan få brukt sin hjemlige utdanning i Norge.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Tar han utfordringen for å lage en strategi for integrering av de arbeidsinnvandrerne som er kommet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:20:01]: Jeg synes det er litt sterkt å si at vi mangler en strategi for å sørge for at de som kommer til landet vårt, kommer i jobb, når vi har lavere arbeidsløshet i Norge blant innvandrere enn det man i andre land har i totalbefolkningen. Det er også sterkt å si at vi mangler en strategi når arbeidsløsheten nå er klart lavere enn den var hvert eneste år under den forrige regjeringen, med finanskrisen ute i verden, mens det ikke var det fra 2001 til 2005.

Det er også underlig å si at vi mangler en strategi når vi har det høyeste antall sysselsatte, også i private bedrifter, i Norge noensinne. En vesentlig del av den veksten skyldes at utlendinger som kommer til Norge fra Europa, får disse jobbene, blir integrert og kommer seg i arbeid.

Så er det ikke slik at vi ikke kan bli enda bedre, selv om vi er bedre enn andre land og bedre enn vi var før. Denne regjeringen er opptatt av å gjøre det enda bedre. Det betyr at vi skal ha et åpent sinn for å se på nye tiltak og virkemidler, også knyttet til opplæring, men jeg er fortsatt opptatt av at vi ikke skal undergrave prinsippet når det gjelder studiefinansiering.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgings spørsmål – først representanten Elisabeth Aspaker.

Elisabeth Aspaker (H) [10:21:16]: Mange av dem som kommer til Norge for å jobbe, vil ha et behov for å skaffe seg ytterligere kvalifikasjoner for å kunne opprettholde sin tilknytning til arbeidslivet. Samtidig er det et faktum at norske bedrifter og norsk offentlig sektor har et stort og økende behov for faglært arbeidskraft. Da trenger vi et utdanningssystem som forholder seg til dette, og fag- og yrkesopplæringen er ikke noe unntak. For utenlandske arbeidstakere som ønsker å jobbe i Norge, kan språket være en vesentlig barriere for å kunne ta fagbrev.

Mitt spørsmål til statsministeren blir da: Vil regjeringen legge til rette for muligheten til å ta fagbrev på engelsk?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:21:58]: Det er helt sikkert et spørsmål vi skal se på. Jeg tør ikke over bordet eller her på denne talerstolen si ja eller nei til om man skal kunne ta fagbrev på engelsk, men vi er åpne for å lytte og åpne for å vurdere mange ulike forslag for å lykkes enda bedre enn vi har gjort så langt i å sørge for at mennesker er i jobb, og at ledigheten er lav. Som jeg sier, har vi lyktes bedre med dette i Norge enn det man har i andre land. Ledigheten blant innvandrere er lavere i Norge enn i totalbefolkningen i de fleste andre land rundt oss.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgings spørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:22:39]: Jeg vil bringe inn følgende tema: Statsministeren har flere ganger nå nevnt ordningen knyttet til eksportfinansiering av kapitalvarer, og at det var et system som regjeringen fikk på plass. Problemet er at dette systemet fortsatt ikke er på plass fordi man ikke har blitt enig med ESA knyttet til hvilken rente disse lånene skal ha. Så eksportfinansieringsbiten står helt stille i dag. Eksportfinans som organisasjon låner ikke ut penger lenger. Og ikke minst er ennå ikke regjeringens forslag på plass fordi man ikke er enig med ESA.

Men det jeg hadde tenkt å ta opp med statsministeren, er hvordan vi kan bruke muligheter som Norge også har til det å få gjort ting som følge av den kapitalbasen som Norge disponerer. Det gjelder bl.a. bygging av infrastruktur. Har regjeringen vurdert å lage en strategi knyttet til bl.a. å få utenlandske entreprenører til Norge for å ta unna større samferdselsprosjekt og bruke denne muligheten?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:23:44]: Utenlandske entreprenører er hjertelig velkommen til Norge, og vi skal ta dem vel imot. De skal få lov til å bygge flotte veier og jernbane og mange andre ting. Fordi vi er en del av EØS-avtalen, der det er fri konkurranse og full anledning til å fremme anbud på tvers av landegrensene, er det også fullt mulig og veldig bra at utlendinger bidrar til konkurranse i det norske anleggsmarkedet. Utlendinger bygger ting i Norge. Det er slik at det både er utenlandske selskaper som gjør det, og i økende grad også utenlandske arbeidere som gjør det. Så det er vi for og skal sørge for at fortsatt kan skje.

Det viktige er at det er anbud, at det er prosjekter. Denne regjeringen har økt bevilgningene til vei og bane i et omfang som gjør at vi nå bygger vei og bane i mye større tempo og i mye større omfang enn vi noen gang før har gjort. Det er det både nordmenn som gjør, og utlendinger som gjør. Det avgjørende er at vi får nye veier og jernbane.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:24:49]: Jeg vil tilbake til arbeidsinnvandring. Som statsministeren sa, er vi så

heldige at det faktisk kommer folk til Norge og vil hjelpe oss med å fylle behovene vi har. Vi trenger mer arbeidskraft. Som det er blitt nevnt tidligere, vil to av tre jobber i Oslo bli besatt av utlendinger.

Statsministeren og andre har vært opptatt av hvordan en skal få flest mulig av dem i jobb, og det er viktig. Men en annen sak gjelder dem som har fått jobb. Utfordringen er at mange utlendinger blir utnyttet – sosial dumping. Forrige uke hadde Vårt Land et oppslag der de viste til at en advokat som kunne polsk og hadde spesialisert seg på polakker, hadde gjennomført 70 rettssaker de siste elleve månedene og hadde vunnet samtlige. Det var eksempler på at arbeidstakere ble sparket når de skjønnte at de hadde rett på feriepenger eller hadde andre rettigheter, at de ble sagt opp bare fordi de satte spørsmålsteget ved for mye overtidsarbeid. Regjeringen har vært opptatt av f.eks. å styrke arbeidstilsyn eller regionale verneombud, men lite har skjedd. Hvorfor er det sånn?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:25:59]: Det er feil å si at «lite har skjedd». Det er to omfattende handlingsplaner mot sosial dumping som er blitt vedtatt. Stortinget har sluttet seg til mange tiltak som er tatt i bruk, slike ting som innsynsrett, dvs. at fagforeninger skal ha innsynsrett i lønns- og arbeidsvilkår hos underleverandører, solidaransvar, dvs. at man også skal være ansvarlig for lønns- og arbeidsvilkår i de bedriftene som er underleverandører – det er omstridte tiltak, men viktige tiltak – styrking av Arbeidstilsynet, større grad av bruk av identifikasjon når det gjelder folk som jobber på ulike arbeidsplasser, allmenngjøring av tariffavtaler osv. Dette er mange tiltak som i sum har bidratt til at vi har lyktes med i hvert fall å begrense sosial dumping i Norge. Det er en viktig del av politikken vår for arbeidsinnvandring. Vi ønsker arbeidsinnvandring, men vi ønsker ikke sosial dumping. Derfor: Jo bedre vi er til å bekjempe sosial dumping, jo lettere er det å si ja til arbeidsinnvandring.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgingsspørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:27:10]: Venstre er ikke i tvil om at konkurransen om arbeidskraft vil øke i årene som kommer, som flere har vært inne på, og at Norge må delta i denne konkurransen. Norge trenger både ufaglært og velkvalifisert arbeidskraft. Venstre mener derfor at vi må modernisere arbeidsinnvandringsreglene. Tradisjonelt har venstresiden vært litt skeptisk til dette og ser på det som en trussel mot norske arbeidstakere, og er skeptisk til en form for oppmyking. Et slikt eksempel er EUs vikarbyrådirektiv. Men etter å ha hørt på statsministeren her i dag vil jeg tro at på gruppemøtet senere i dag vil statsministeren snakke varmt om dette direktivet, som vil få statsministerens fulle støtte.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:28:03]: Det jeg tror vi må greie å forstå, er at vi må lykkes med to ting samtidig. Vi må både lykkes med å legge til rette for arbeidsinnvandring – det mener jeg vi lykkes med gjennom

EØS-avtalen – og samtidig lykkes med at det at det kommer utenlandske arbeidere hit, ikke gjør at norske lønns- og arbeidsvilkår forverres. Det er ille for dem som kommer hit, for de får dårlig lønn og dårlige arbeidsvilkår, men det er også ille for alle som allerede er her, for det undergraver deres rettigheter. De to tingene virker sammen, og jo bedre vi lykkes med det ene, jo lettere er det å gjennomføre det andre.

Når det gjelder gruppemøtet i Arbeiderpartiet, er jeg dessverre ikke der. Da er jeg nede i Berlin og spiser middag og diskuterer finanskrisen. Men jeg er sikker på at mine synspunkter blir godt ivaretatt, og så får Arbeiderpartiet diskutere sine ting på gruppemøtet. Så skal regjeringen komme tilbake til spørsmålet om vikarbyrådirektivet.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:29:11]: Denne veka starta klimatoppmøtet i Durban i Sør-Afrika. Når leiarar i verda blir samla på dette klimatoppmøtet, er dei dessverre prega av pessimisme både når det gjeld kva resultat me forventar, og utviklinga når det gjeld klima.

På toppmøtets andre dag presenterte meteorologorganisasjonen WMO ein rapport som sa at 13 av dei siste 15 åra har vore dei varmaste nokon gong. Det siste tiåret har vore det varmaste sidan organisasjonen starta målingane sine i 1850.

Generalsekretæren, Michel Jarraud, sier følgjande:

«Vitenskapen er solid og viser entydig at verden blir varmere og at dette er en følge av menneskelig aktivitet (...) vil bety en økning av gjennomsnittstemperaturen på verdensbasis med mellom 2 og 2,4 grader.»

Dette er altså sjefsvêrmeldaren i FN, på mange måter vår eigen Kristen Gislefoss. Det er vel ikkje slik at me alltid kan tru på vêrmeldinga, men det me veit, er to ting. Vitenskapen er tydeleg på at me no har ei klimaendring, og at konsekvensen av den er store miljøforandringar, havet vil stige, isbreane og polisen vil smelte, det blir meir ekstremvær, meir tørke, meir flaum og fleire orkanar.

Kristeleg Folkeparti er oppteke av å få på plass ein ambisjøs og forpliktande global klimaavtale, og me veit at det deler me med statsministeren. Men spørsmålet mitt er: Kva forventningar har statsministeren til møtet, og kva for resultat ventar han?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:31:15]: Først vil jeg takke for at representanten tar opp et helt avgjørende og grunnleggende spørsmål for vår tid. Jeg kan si at når det gjelder mine forventninger til møtet i Durban, er de dessverre ikke høye. Jeg er dypt bekymret for at vi ikke ser framgang, og at vi tvert imot ser at på en del områder går utviklingen i gal retning. Det verden trenger når det gjelder klimaproblemet, er kollektiv fornuft. Det vi ser, er kollektiv uforstand, en fundamental mangel på samhandling, en fundamentalt manglende evne til å forstå at vi trenger å samarbeide for å løse et stort felles problem, nemlig klimaproblemet.

Det jeg håper, er at vi i hvert fall skal kunne få resultater på to områder i Durban. Det ene er at vi får til

noen midlertidige ordninger når Kyoto-avtalen nå utløper. Kyoto-avtalen er den eneste forpliktende avtalen verden har når det gjelder klimautslipp. Den utløper ved utgangen av 2012, og da vil vi ikke lenger ha noen avtale. Men det vi jobber for, er at i hvert fall en del land, EU, Norge, New Zealand, Australia, skal si at de vil etterleve sine målsettinger og forpliktelser i Kyoto-avtalen, og så skal andre utslippsnasjoner, som Kina, Brasil, USA forhåpentligvis, være villige til å erklære at de i hvert fall skal inngå en avtale en gang i framtiden. Det håper jeg vi skal kunne få til. Det er i hvert fall noe, selv om det er mye mindre enn vi skulle ønske. Det andre er at det blir enighet om et grønt fond. Nøkkelen til å få framgang i klimaforhandlingene er at vi får på plass finansieringsmekanismer. En hovedårsak til at det ikke blir resultater, er at vi ikke har fått på plass de ordningene som skal betale for klimatiltakene. Det blir ikke klimatiltak uten at vi også har finansieringsordning på plass, og grønt fond er en del av det. Norge har vært en pådriver for å få på plass de ordningene.

Det tredje området er skog. Kan vi få noe mer framgang der, vil vi få framgang på et område der vi får de største og raskeste utslippskuttene.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:33:24]: Eg takkar for svaret, og eg registrerer at statsministeren seier at dette er eit avgjerande spørsmål for vår tid. Han seier òg at han ser ingen framgang. Det er akkurat det me òg opplever når det gjeld klima i vårt eige land, der det blei inngått eit klimaforlik 16. januar 2008 med målsetjing om å redusere utsleppa i vårt eige land med mellom 15 og 17 millionar tonn innan 2020. No har me altså brukt fire av dei tolv åra me hadde på oss da me inngjekk klimaforliket, og me står framleis på staden kvil. Da er spørsmålet mitt til statsministeren: Me sette oss nokre mål for fire år sidan, reduksjon på 15 til 17 millionar tonn. Kan statsministeren garantere at det forliket me inngjekk, dei målsetjingane, står ved lag?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:34:28]: Jeg mener at det er helt feil å si at det ikke skjer noe, at det er stillstand, og at ikke klimaforliket vi ble enige om i 2007, følges opp. Tvert imot, klimaforliket er fulgt opp, regjeringen har tatt det veldig alvorlig, og det er gjennomført en lang rekke tiltak i tråd med klimaforliket. Jernbaneinvesteringene er økt med nesten 70 pst., det er innført nye krav til CO₂-utslipp fra biler og mer miljøvennlige CO₂-avgifter på biler, slik at utslippene fra nye biler går kraftig ned. Det er innført grønne sertifikater, og vi er verdensledende i utviklingen av karbonfangst. Vi bruker rundt 7 mrd. kr på utviklingen av karbonfangst, andre land gir opp lignende prosjekter rundt oss. Det er innført nye energikrav til bygg, vi har fått på plass elektrifisering av nye felt på norsk sokkel, og vi har innført EUs kvotesystem, som har utløst kutt også innenfor kvotepliktig sektor i Norge. I tillegg til det har vi gjort det vi sa, nemlig å overoppfylle Kyoto-avtalen med 10 pst. Så klimaforliket er fulgt opp.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgings spørsmål – først Line Henriette Hjemdal.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:35:43]: Statsministeren sier at regjeringen tar klimaforliket veldig på alvor. Men statistikken for klimagassutslippene for 2010 viser at vi står på stedet hvil i forhold til klimagassutslipp. Vi hadde en nedgang, med økonomiske nedgangstider, men vi er på stedet hvil, dessverre. Det har gått fire år siden vi inngikk dette forliket, og statsministeren etterlyser mer kollektiv forstand når han snakker om Durban, og ikke den kollektive uforstanden som vi nå står overfor i det internasjonale samfunnet. Da er det et paradoks at sentrale regjeringsfolk går ut i media og oppfordrer oss til å bryte klimaforliket. Statssekretær Per Rune Henriksen sier at det er dyrt og dumt å stå ved så store klimakutt i Norge. Finansdepartementet har sagt noe av det samme. Er det slik at statsministeren mener at kvotepliktig sektor bør ta et større ansvar enn det den per i dag har?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:36:54]: Klimaforliket har blitt fulgt opp av denne regjeringen, og klimaforliket var ikke slik at det var noen mål, og så skulle det etterpå komme stortingsmelding med virkemidler. Nei, klimaforliket var et forlik om både mål og virkemidler. Vi har fulgt opp virkemidlene, og det er gjennomført betydelige kutt som resultat av de virkemidlene – jeg nevnte noen av dem i mitt forrige svar.

Når det gjelder kvotepliktig sektor, er det jo slik at kvoteplikten utløser reduksjoner. En av de største utslippsreduksjonene vi har fått til i Norge, er skjedd ved at produksjonen av kunstgjødsel nå skjer på en vesentlig mer miljøvennlig måte enn tidligere, fordi en må betale for utslipp. Fordi kunstgjødselproduksjon har blitt en del av kvotepliktig sektor, lønner det seg å rense. Derfor har Yara utviklet mer miljøvennlig produksjonsteknologi og bidratt til å redusere utslippene betydelig i Norge.

Så det at vi har kvoteplikt, er en av de mest effektive virkemidlene for å få ned utslippene. Det er det EU satser på som sitt viktigste virkemiddel. Det innføres lignende ordninger i Australia og andre land, nettopp for å vise at kvoteplikt, det at det koster å forurense, er det mest effektive vi kan gjøre.

Presidenten: Per-Willy Amundsen – til oppfølgings spørsmål.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:38:10]: Jeg vil gjerne referere et sitat som miljøvernminister Erik Solheim uttalte denne helgen. Han uttalte følgende til NTB:

«Vi er helt nødt til å vurdere om vi skal stikke et sugerør ned i hver eneste pytt i Nordsjøen. Det er ikke sikkert at vi trenger å si ja til alle nye prosjekt. Å dempe tempoet i åpningen av nye felter vil bli ett av de viktigste tiltakene for å få ned norske utslipp med 20 prosent innen 2020.»

Dette står i grell kontrast til uttalelser fra olje- og energiministeren. Det står i grell kontrast til det som egentlig er en god oljemelding, som nå ligger i Stortinget. Vi har en olje- og energiminister som til tider nesten kan høres ut som det nærmeste man kommer en fremskrittspartistatsråd i denne regjeringen – og det er vi selvfølgelig vel-

dig glad for. Men her er det veldig blandede signaler som kommer fra denne regjeringen. Man kan altså ikke mene begge deler samtidig, med den farten man legger opp til i oljemeldingen.

Kan statsråden redegjøre for hva som egentlig er regjeringens syn, og hvilken politikk de fører på dette området?

Presidenten: Statsminister Stoltenberg.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:39:18]: Jeg er sikker på at statsråden kan redegjøre. Det statsministeren kan si, er følgende: Regjeringens politikk står fast. Den er redegjort for i petroleumsmeldingen, og det er den som gjelder.

Så er det samtidig slik, og det tror jeg vi alle sammen må erkjenne, at tre partier kan ha tre ulike meninger, men én regjering har én mening. Det som er så spennende med en trepartiregjering, er at man er tre partier med én mening i én regjering.

Det jeg tror vi har lært oss i det politiske Norge, er at det foregår en politisk debatt i partiene. Vi har ulike meninger, men så samler man seg om et felles standpunkt i regjering.

Regjeringen har redegjort for sitt syn når det gjelder oljepolitikk og utvinning i petroleumsmeldingen og i forvaltningsplanene for Norskehavet og Barentshavet. Der legger vi til rette for en forsvarlig, skrittvis, gradvis utvikling av norsk sokkel innenfor miljømessig forsvarlige rammer, slik at vi utvikler norsk olje- og gassindustri på en god måte. – Og det er vi enige om.

Presidenten: Nikolai Astrup – til oppfølgingsspørsmål.

Nikolai Astrup (H) [10:40:32]: Det heter seg at vi må tenke globalt, men handle lokalt. Det betyr at vi må gjennomføre helt konkrete tiltak hjemme dersom vi skal bidra til den globale klimadugnaden. Et slikt tiltak er f.eks. utfasing av oljefyring i private boliger.

I Oslo kommune, som er Høyre-styrt, har man en meget god støtteordning for utfasing av oljefyr som kan erstattes med miljøvennlige alternativer. Resten av landet har dessverre ikke den samme ordningen. Enova har en ordning som ikke utløser noe som helst.

Spørsmålet mitt er: Vil regjeringen la seg inspirere av Høyre-styrt Oslo kommune? Vil statsministeren selv privat bidra til denne klimadugnaden ved å skifte ut sin oljefyr? Vil regjeringen innføre en god ordning i resten av landet tilsvarende den Oslo kommune har?

Presidenten: Statsminister Stoltenberg må gjerne svare på spørsmål til statsministeren. Private spørsmål kan eventuelt tas andre steder.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:41:44]: Regjeringen er opptatt av å oppfylle klimaforlikets målsetting om å legge til rette for overgang fra oljefyr til andre typer energibærere. Det har vi gjort på flere måter, bl.a. gjennom

tiltak i Enova. Men det viktigste tiltaket er å sørge for at forurenser betaler, slik at vi øker avgiftene på forurensende energibærere. Derfor har vi også økt mineraloljeavgiften. Det er et bidrag til å gjøre det mer lønnsomt å ta i bruk mer energivennlige energibærere.

Når det gjelder hvordan min søster nå håndterer det huset hun bor i, tror jeg du skal spørre henne om det.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:42:27]: Jeg må bemerke til representanten Astrup at Oslo ikke er Høyre-styrt, men styrt av tre partier, og dere kan prøve å finne ut hvem som har kommet med de gode merknadene til den gode miljøpolitikken som drives i byen.

Men til noe annet. Regjeringa har sagt at de skal kutte to tredjedeler av utslippene. Det står i alle grunnlagsdokumentene til Durban-møtet. Jeg regner med at miljøvernministeren ikke skal hoppe ut av en eske i Durban og si at man tulla. Jeg forutsetter at man står for det.

Så ser vi at regjeringa har lagt fram et budsjett der alle banene går slik at vi bare øker utslippene. Venstre har lagt fram et alternativt budsjett der vi bruker avgifter og miljømekanismer, så klimautslippene vil faktisk gå ned med vårt budsjett.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvorfor har man ikke brukt anledningen til i dette budsjettet ikke bare å gjøre de grepene som statsministeren viste til – man gjør også grep som går i feil retning, som f.eks. Enova? Hvorfor har man ikke brukt dette budsjettet til å få banene til å gå i riktig retning? For det er statsministerens baner som går i feil retning i statsministerens dokument.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:43:34]: Det er slik at regjeringen gjennomfører betydelige tiltak for å redusere utslippene i Norge. I det som ble lagt fram i klimaforliket, lå det baner som er beheftet med stor usikkerhet, som ville øke noe i noen år og så begynne å gå ned. Det var det klimaforliket handlet om, og det var det alle partiene her sluttet seg til. Så har faktisk utslippene gått mindre opp enn man trodde, først og fremst på grunn av finanskrisen.

Derfor skal vi følge opp med tiltak, og dette budsjettet inneholder tiltak, bl.a. fortsatt betydelig satsing på jernbane og kollektivtransport. Vi kommer også med – ikke i et budsjett riktignok – grønne sertifikater fra årsskiftet, som er det mest massive tiltaket for å fremme fornybar energi som noen gang er gjennomført i Norge og i Norden.

I tillegg til det er det altså slik at vi nå fortsetter miliardsatsingen på Mongstad. Det er en satsing som gjør at vi nå er absolutt verdensledende i å utvikle en teknologi verden kommer til å trenge. Det gjør vi i en tid da andre land gir opp sine prosjekter. Så vi er mer og mer alene om å satse på karbonfangst, og det er da desto viktigere.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål – fra representanten Per Arne Olsen.

Per Arne Olsen (FrP) [10:44:54]: For kort tid tilbake gjestet helseministeren spørretimen, og den gangen ble statsministerens 20 dagers kreftgaranti, som har vært uttalt av både statsministeren og helseministeren, gjenstand for spørsmål og avklaring – eller vel avlyst av helseministeren.

Vi forsto den gangen at garantien egentlig var ment som et politisk ønskemål uten penger eller andre virkemidler en gang i fremtiden for 80 pst. av tilfellene. Sagt på en annen måte klarte statsråd Strøm-Erichsen, uten å ta ordet «garanti» i sin munn, å garantere at garantien garantert ikke var noen garanti – men det var garantert.

Det som er det spesielle med en kreftsykdom, er jo både at tidsaspektet er veldig viktig, og at man har en del spørsmål knyttet til akkurat det psykosomatiske ved å få den vanskelige beskjeden. Tidsaspektet er viktig, fordi det hevdes fra flere faglige hold at kanskje så mange som 1 500 mennesker dør hvert år som følge av at de kom for sent til behandling, og det psykosomatiske aspektet er viktig i den forstand at vi alle sannsynligvis kjenner noen som har vært rammet av kreft, og vet hvordan det påvirker deres liv – ikke minst når det gjelder den tiden man venter, den tiden man er i behandling, hva det gjør med et menneske, og det at man, høyst forståelig, klynger seg til et håp om at man skal klare å komme seg gjennom. Da er tiden veldig viktig.

Da blir mitt spørsmål til statsministeren om han har noe å si til alle dem der ute som faktisk trodde på hans garanti.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:46:55]: Kreft er en brutal sykdom som rammer mange mennesker: Rundt 30 000 mennesker får kreft hvert eneste år i Norge. Derfor er det veldig viktig at vi gjør alt vi kan for å gi de menneskene som rammes av kreft, god behandling så raskt som overhodet mulig.

Derfor er det også gledelig at selv om altfor mange mennesker fortsatt ikke får den behandlingen de bør ha, og har krav på, har vi sett framgang. Det er ikke så mange år siden det var slik at hvis du fikk en kreftdiagnose, så døde du av den. Halvparten av dem som fikk en diagnose, var døde innen fem år. Nå er det slik at to av tre som får en kreftdiagnose, overlever diagnosen.

Også i de senere årene har vi sett framgang. Nylig la OECD fram nye tall som viste at vi bare i løpet av de to siste årene har gått fra å være ganske middelmådige, på gjennomsnittet, til nå å være helt i verdenstoppen når det gjelder resultater av kreftbehandling. Knappt i noen andre land har man høyere sannsynlighet for å overleve en kreftdiagnose enn i Norge. Når det gjelder noen kreftformer, er vi absolutt i toppen, og det har skjedd en betydelig forbedring bare i løpet av de siste par-tre årene fordi det er satset mye på kreft.

Men det er ikke godt nok. Det er fortsatt mangler, og derfor skal vi bli enda bedre. Det er grunnen til at vi formulerte krav til helseforetakene. Det ble understreket på pressekonferansen av meg at det ikke var en garanti. Det ble sagt i pressemeldingen, som jeg har her, at målet var at 80 pst. skulle få behandling etter 20 virkedager. Nå ser vi at vi følger opp det overfor sykehusene, både med betyde-

lig økte bevilgninger, med innsats der det har vært flaskehals – f.eks. i forbindelse med avanserte røntgenundersøkelser – og med bedre organisering, slik at flere prøver kan tas samme dag. Derfor er det slik at det målet vi satte oss, følges opp. Det blir altså ikke garanti, selv om dere sier at det er en garanti.

Per Arne Olsen (FrP) [10:49:04]: Vi kan alle glede oss over at den medisinske utviklingen, og kanskje ikke den politiske, har bidratt til at kreftbehandlingen er mye bedre og med mye større overlevelsesgrad nå enn tidligere – det skal vi alle sammen glede oss over. Men etter min oppfatning er altså en garanti, eller en lovnad, intet verdt uten å gi en juridisk rettighet, uten kompetanse, uten spesialister, uten diagnosesenter eller – ikke minst – uten ressurser. I neste års statsbudsjett er det altså ingen reell økning i helsebudsjettet. Det meste av det som er foreslått der, går til lønnsvekst, renteøkninger osv., osv. Så mitt spørsmål til statsministeren, som oppfølging, må bli: Hvilke sykdomsgrupper ønsker han da å prioritere ned hvis han skal prioritere opp kreftomsorgen, når han ikke bevilger mer penger?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:50:05]: Det er slik at vi øker bevilgningene til sykehus, vi øker innsatsen innenfor helsevesenet neste år, som vi har gjort hvert eneste år denne regjering har sittet. Det har bidratt til at flere pasienter behandles nå enn noen gang. Det har også bidratt til at vi får bedre resultater på kreftbehandling. Det er ikke bra nok, vi er ikke i mål, men det er slik at når vi i 2009 lå på gjennomsnittet i OECD når det gjaldt overlevelse, og nå ligger helt på toppen – og på noen områder er det ingen land som har bedre resultater når det gjelder kreft, enn Norge – er ikke det bare snakk om medisinsk utvikling, for det har de også i andre land, men det er resultat av innsats i helsevesenet.

Jeg skal gjerne takke alle dem som jobber i norsk helsevesen, som har bidratt til det. Det handler dels om mer penger, men det handler ikke minst om bedre organisering, at folk har stått på, at det er høy kompetanse. Det gjør at det fortsatt er veldig alvorlig å få en kreftdiagnose, men sannsynligheten for å overleve er høyere enn noen gang, og høyere i Norge for de fleste kreftformer som er målt, enn i så godt som alle andre land. Det er bra, men det er ikke bra nok.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først representanten Jon Jæger Gåsvatn.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:51:23]: Jeg konstaterer at statsministeren bekrefter at den såkalte garantien bare var en bløff.

Regjeringens mål er at 80 pst. skal ha startet kreftbehandling innen 20 dager. I dag er landsgjennomsnittet på 64 pst. De sykehusene som har problemer med å oppfylle garantien, peker nettopp på mangel på utstyr og mangel på personell. Det er riktig som statsministeren sier, at flaskehalsene går på billeddiagnostikk og skopiundersøkelser og den interne samordningen i sykehusene.

Jeg kan ikke se at regjeringen har lagt inn friske midler, i motsetning til det Fremskrittspartiet har gjort, i budsjettet for å møte disse innsatsfaktorene. De spørsmålene vi får fra folk der ute, som også har lest statsbudsjettet, er spørsmål som: Hva mener regjeringen at sykehusene nå skal droppe for å få penger til investeringer i kreftdiagnostikkutstyr? Hvilke pasientgrupper mener man sykehusene nå skal si nei til for å gi rom for en økt kreftbehandling?

Presidenten: Presidenten vil bare si at det bør være mulig å få fram et politisk budskap uten å bruke begrep som «bløff» fra Stortingets talerstol.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:52:29]: La meg sitere fra pressemeldingen som vi sendte ut i juni i år. Der står det:

«Målet er likevel at minst 80 % av pasientene skal få hjelp innenfor disse fristene.»

Man skal altså få en diagnose, og behandlingen skal starte innen 20 virkedager.

Når du har et mål om noe, hører jeg ikke at det er det samme som en garanti, og det er heller ikke noe vi har sagt at vi skal nå med en gang. Vi har ennå ikke fått tall som sier noe om utviklingen etter sommeren. Vi har ikke fått tall for annet halvår 2011. Det er ikke slik at vi regner med at vi er i mål for jul. Men det vi regner med, er at de tingene vi nå gjør, skal føre til at vi får ytterligere framgang, slik at enda flere kan få raskere behandling.

Det er positivt at i overkant av 60 pst. får startet sin behandling innen 20 virkedager. Man skal jo gjennom en omfattende prosess. Det skal gjøres vanskelige vurderinger av om det er cellegift, om det er operasjon, om det er strålebehandling, eller om det er en kombinasjon av dette som skal gjennomføres. Så at det tar noe tid for å gjøre den type faglige vurderinger er åpenbart. Men vi har kommet et godt stykke på vei. Vi ligger helt i europatoppen, men vi er ikke i mål, og vi er ikke gode nok. Derfor skal vi fortsette innsatsen.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:53:53]: Halvparten av dem som får kreft, har det som en kaller diffuse symptomer. Det betyr at fastlegen ikke skriver «mistanke om kreft» når han henviser pasienten videre til spesialisthelsetjenesten.

Erfaringene fra Danmark var at da man innførte den typen forløpstid, som regjeringen har innført her i Norge, fikk denne pasientgruppen faktisk lengre ventetid fordi de kom bak i køen. Som motsvar på det innførte den danske regjering krav om å etablere diagnosesentre ved sykehusene, slik at også den halvparten som har diffuse symptomer, får rask diagnose.

Hva er denne regjeringens strategi for at halvparten av norske kreftpasienter ikke skal få lengre ventetid som følge av regjeringens forløpstider?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:54:44]: For det første tror jeg ingen land kan kopiere hverandre, men vi

kan la oss inspirere av hverandre. Men denne stadige sammenligningen med Danmark er i hvert fall beheftet med den svakheten at Norge har bedre resultater på kreftbehandling enn Danmark. Vi har et kreftbehandlingstilbud i Norge som gjør at det er større sannsynlighet for å overleve en kreftdiagnose i Norge enn i Danmark, og vi har økt betydelig de siste to årene når det gjelder resultater. Vi ligger på europatoppen for de fleste av de kreftformene som måles.

Ja, vi kan helt sikkert lære noe av Danmark og andre land, men nei, det er ikke slik at vi bør kopiere deres system, for vi har bedre resultater. Vår måte å styre helsevesenet på er at vi stiller krav, og så tilfører vi ressurser. Men så har jeg samtidig ganske høy tillit til at politikere skal være litt varsomme med å detaljstyre hvordan man organiserer et helsetilbud.

Jeg er opptatt av at vi stiller krav til sykehusene. Vi tilfører dem ressurser, bl.a. for å gjøre noe med flaskehalsene. Så har jeg tillit til at de finner gode måter å organisere det på, og det har gitt gode resultater så langt sammenlignet med andre land.

Presidenten: Laila Dāvøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:55:56]: Jeg tror nok det er udiskutabelt at folk flest, vi her i Stortinget og Kreftforeningen, har oppfattet at det ble gitt en garanti. Vi hørte alle endog helseministeren kalle det en garanti i et innslag på tv.

I et høringsnotat til helse- og omsorgskomiteen skriver stiftelsen «Innen 48 timer» at tidsrommet fra mistanken om kreft oppstår, til diagnose er stilt, er avgjørende for overlevelse. Hver dag dør det mennesker i Norge fordi diagnosen ble stilt for sent. Behandlingen er ulik for ulike kreftformer, og for enkelte kreftformer er det ikke kritisk med oppstart innen 20 dager. For andre kreftformer er 20 dager forskjellen mellom overlevelse og død.

Vi vet at halvparten av pasientene på landets største kreftsykehus, Radiumhospitalet, venter lenger enn regjeringens garanti om en frist på 20 dager.

Mitt spørsmål er: Hva tror statsministeren folk tenker når man har en garanti eller løfte om en frist på 20 dager, og man ikke klarer å innfri det?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:57:04]: Jeg tror at alle mennesker som får kreft, får en veldig stor uro og føler en veldig stor usikkerhet for framtiden. Jeg føler virkelig med både dem som får en kreftdiagnose og alle deres pårørende og familiemedlemmer. Det er grunnen til at vi gjennom flere år under denne regjeringen har satsset betydelig på å ruste opp kreftomsorgen her i landet. Det er grunnen til at vi selv om vi har fått til mye, fortsatt ikke er fornøyd, og det er grunnen til at vi velger å bruke milliarder av kroner på helsevesen framfor f.eks. skattelette. Det er grunnen til at vi er glad for at vi – mens vi for få år siden lå på et gjennomsnitt i Europa – nå er det landet i Europa som har best resultater for mange kreftformer, og der vi ikke er best, er vi blant de aller beste når det gjelder overlevelse.

Det er veldig gledelig for de menneskene som nå overlever, men som for få år siden ville ha dødd på grunn av en kreftdiagnose. Men det er ikke bra nok for dem som fortsatt ikke får en god nok diagnose. Derfor stiller vi nye krav, tilfører nye penger og har satt oss enda høyere mål gjennom de kravene vi har stilt.

Presidenten: Da går vi til dagens siste hovedspørsmål.

Bent Høie (H) [10:58:21]: For Høyres del er vi ikke så veldig opptatt av om disse nye kravene fra regjeringen er en garanti, en anbefaling, en veileder eller en retningslinje. Men vi er veldig opptatt av at det faktisk skal fungere for norske kreftpasienter.

Dette er en faglig anbefaling fra Helsedirektoratet som statsministeren presenterte i sommer. Det er klart at det ikke er hver dag statsministeren er pressetalsmann for Helsedirektoratet når de kommer med nye faglige anbefalinger, så det må jo bety at når statsministeren velger å legge dette fram, innebærer det en klar politisk forpliktelse om at dette følges opp med et reelt innhold.

Den forrige Høyre-sentrum-regjeringen fikk endret pasientrettighetsloven slik at man fikk medisinsk fastsatte individuelle tidsfrister basert på en medisinsk faglig vurdering. Denne garantien er en medisinsk faglig vurdering.

Vil statsministeren sørge for at disse tidsfristene som regjeringen nå har kommet med, blir en del av den tidsfristen som settes for hver enkelt kreftpasient, og dermed gir denne veilederen et juridisk innhold, slik at pasienten får en rettighet til å få diagnose og behandling et annet sted hvis hans eller hennes lokale sykehus ikke er i stand til å innfri denne faglig baserte anbefalingen om en tidsfrist for diagnose og behandling?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:59:55]: Det er helt riktig at det er basert på faglige råd fra Helsedirektoratet, og det er også grunnen til at vi er veldig trygge på at dette er riktige krav å stille til sykehusene. Men det har også vært en faglig vurdering av at vi ikke kan stille et absolutt juridisk krav om at all behandling skal starte innen 20 dager. Det skyldes at noen kreftformer er veldig kompliserte. Det man skal gjennomføre, er altså undersøkelser, man skal gjennomføre diagnose, og man skal være trygg på hva slags behandling som skal iverksettes. Da er det faglige rådet vi får, at hvis man stilte et krav om 100 prosent – at alle behandlinger skal starte innen 20 virkedager – ville det være faglig uforsvarlig, fordi risikoen vil være for stor fordi man ikke har gjort nok undersøkelser, nok vurdering av om det skal være cellegift, stråling, kirurgi eller kombinasjoner av dette.

Det er også grunnen til at vi ikke formulerte det som en garanti, at vi ikke formulerte det som et lovpålagt pålegg – simpelthen fordi det blir vurdert som faglig ikke riktig. Selv om det for det store flertallet er mulig å gi de rette diagnosene innen 20 virkedager, finnes det dessverre kreftformer der det, på faglig grunnlag, vil ta noe lengre tid før de nødvendige undersøkelser og vurderinger er gjort – om du f.eks. skal

fjerne et bryst, eller om du ikke skal gjøre det, om du skal satse på stråling eller cellegift eller kombinasjoner. Det er grunnen til at vi ikke har fastsatt det som et lovkrav.

Bent Høie (H) [11:01:25]: Jeg ser det argumentet som statsministeren kommer med. Men det er heller ikke noe problem, for så lenge dette er en faglig veileder, kunne en hatt som hovedregel at den individuelt medisinsk fastsatte tidsfristen var innenfor denne faglige veilederen. Hvis det fantes faglige grunner for å avvike denne garantien, er det fullt mulig at det skrives inn med tanke på den individuelle tidsfristen som settes. Så det at en liten del av kreftpasientene ikke kan få oppfylt sin rettighet innenfor den tiden, er ikke et argument for at ikke 80 pst. skal få det – og dermed få en mulighet til å bruke pasientrettighetsloven til å oppfylle det som direktoratet sier er det som gir et faglig forsvarlig tilbud.

Så hvorfor vil ikke regjeringen benytte seg av den muligheten til å si at denne veilederen fra direktoratet også skal være retningsgivende for dem som setter den individuelt medisinsk fastsatte tidsfristen, som alle disse pasientene får?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:02:30]: Vi er når som helst villige til å se på alle gode forslag og vurdere nye forbedringer av det norske krefttilbudet, og det er også grunnen til at vi har lyktes med å bedre det betydelig de senere årene. Vi får nå resultater som viser at vi har hatt en betydelig forbedring f.eks. når det gjelder flere kreftformer, og vi ligger på europatoppen når det gjelder overlevelse.

Så har vi vært opptatt av å gå videre. Derfor har vi fastsatt disse kravene til sykehusene som bygger på faglige råd fra Helsedirektoratet. Vi har gjort én ting til, nemlig at vi nå offentliggjør tall som viser hvordan sykehusene når disse målene. Dette mener vi er viktig for pasienten, men det er også viktig for sykehusene å se om de *ikke* når de målene, og hva man eventuelt kan gjøre med det. Mer åpenhet om resultater og kvalitet er et bidrag til å bedre kvalitet. Men vår vurdering har altså vært at det bør være faglige krav, men ikke lovpålagt, simpelthen fordi dette er et område der det noen ganger må være mer enn 20 dager.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [11:03:49]: Spørsmålet om å gi klare og tydelige frister er viktig, for det utløser også noen rettigheter i dagens system.

Helt parallelt til spørsmålet om garantien, eller anbefalingen, om igangsettelse av kreftbehandling er den diskusjonen vi har hatt de senere månedene knyttet til brystrekonstruksjon etter å ha blitt behandlet for brystkreft. Der har – og det er bra – regjeringen, eller helsemyndighetene, endelig konkludert med at det skal være en del av behandlingen. Likevel vil ikke regjeringen, eller Helsedepartementet, fastsette individuelle frister for at denne

brystrekonstruksjonen skal skje som et ledd i behandlingen. Det betyr at man ikke utløser retten til å gå andre steder hvis ikke tidsfristene overholdes. Det betyr at man kan stå i fare for å fortsette akkurat den samme utviklingen som vi har hatt, nemlig at ventetiden blir lengre og lengre.

Hvorfor vil ikke regjeringen gjøre det verd å leve også etter at man har overlevd etter en brystkreftoperasjon?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:04:56]: For det første er jeg glad for at representanten Solberg ser at vi har oppnådd viktige ting på kreftområdet, også når det gjelder brystkreft. Det viktigste er at vi nå har vesentlig bedre resultater når det gjelder overlevelse, at sannsynligheten for å overleve brystkreft har økt, og er blant den høyeste i verden.

For det andre er det åpenbart ganske varierende hva slags resultater man har, når det gjelder om man får rekonstruksjon av brystet etter en operasjon. Igjen er bildet sammensatt: Noen får det raskt, andre får det som en del av kreftoperasjonen, mens for andre igjen tar det tid – bl.a. fordi det finnes faglige grunner til det, fordi noen kvinner som har hatt brystkreft, f.eks. skal gjennom strålebehandling eller en annen type behandling etter operasjonen.

Igjen: Vi er absolutt villige til å gå igjennom de rutine-ene som finnes, se på hva vi kan gjøre for å få en enda bedre og enda raskere behandling også for dem som har hatt en brystkreftoperasjon, for selv om vi får gode resultater, er de ikke gode nok.

Presidenten: Per Arne Olsen – til oppfølgingsspørsmål.

Per Arne Olsen (FrP) [11:06:08]: Jeg synes statsministeren litt lettvtint bare avfeier den danske modellen. Ja, det er riktig at vi er blant verdens beste land på kreftomsorg. Miljøet på Radiumhospitalet, OCC osv. har i tillegg til norsk satsing på kreftforskning generelt bidratt til at vi er blant de beste i verden. Danskene innførte den danske modellen for å gjøre sitt dårlige utgangspunkt bedre. Å innføre en dansk modell i Norge ville også gjøre vårt gode utgangspunkt enda bedre.

Da lurer jeg på hvorfor man ikke er villig til å satse på de to tingene man vet virker, nemlig juridiske rettigheter og mer ressurser til det som er viktig – kreftbehandling og forskning.

Statsminister Jens Stoltenberg [11:07:06]: Vår erfaring er at det i hvert fall er to ting som virker, og vi gjør begge deler. Det ene er mer penger. Derfor bevilger vi mer penger til helsevesenet. Det er knapt noe land i verden som bruker mer penger på helse enn det Norge gjør, vi ligger helt på europatoppen når det gjelder bevilgninger til helse, og det har økt betydelig de senere årene.

Det andre vi gjør, er at vi bedrer organiseringen av helsetilbudet.

Det er det vi gjør når det gjelder kreft – flere undersøkelser samme dag istedenfor å vente på ulike under-

søkelser ulike dager, men også den arbeidsdelingen vi nå gjennomfører ved sykehusene – veldig omstridt, men det at vi nå har spesialisert oss på ulike kreftformer på ulike sykehus, gjør at vi blir verdensmestre i å behandle bestemte typer kreft. Det er en årsak til at vi får de resultatene vi får, og til at vi er det landet som har best overlevelse når det gjelder brystkreft, i Europa f.eks., og klart bedre enn Danmark. Så sier jeg ikke at det ikke kan være ting vi kan lære fra Danmark, men å kopiere det danske systemet vil jeg ikke anbefale fordi de får dårligere resultater enn oss.

Presidenten: Laila Dævøy – til siste oppfølgingsspørsmål.

Laila Dævøy (KrF) [11:08:17]: Det er viktig at faglige krav kan reguleres bedre enn i dag, og jeg oppfatter at statsministeren et par ganger har sagt at han er villig til å gå gjennom rutiner hvis vi kan få det bedre. Jeg velger å tro statsministeren på at helseministeren etter denne spørretimen kommer til å gjøre det. De 20 dagene er blitt viktige for folk flest, det var oppfattet som et løfte eller en garanti. Det hjelper veldig lite at Norge ligger på verdens-toppen – det er jo flott, selvfølgelig, men det hjelper jo ikke den enkelte som må vente for lenge hvis det kanskje viser seg at det er for sent.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvor lang tid mener statsministeren det bør gå før vi her i Norge med stolthet og med trygghet for pasientene kan si at nå har vi et system, en garanti, som gjør at vi har nådd disse 20 dagene overalt for dem som faktisk trenger det?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:09:19]: For det første vil jeg understreke følgende – at jeg når som helst og hvor som helst på alle områder er villig til å gå gjennom rutiner. Det ville være et uttrykk for en konservativ tilnærming til livet hvis man sier at akkurat sånn vi gjør det i dag, er perfekt. Det er det garantert ikke, og derfor kommer vi garantert til å gjøre endringer også i måneder og år som kommer, også på kreftområdet. Det er nettopp det disse nye retningslinjene er – de er et uttrykk for at vi har gått gjennom rutiner og har sett at her er det for mange som venter for lenge på kreftbehandling, vi har fastsatt nye krav og begynt å følge opp det, med både mer penger, bedre organisering og ved å gå løs på flaskehalsen f.eks. når det gjelder røntgen og undersøkelser. Vi er opptatt av at det skal gi resultater.

Jeg mener det er litt farlig å si at det ikke hjelper noen ting at vi er på verdenstoppen. Det er klart det hjelper at i Norge er sannsynligheten for å overleve en kreftdiagnose best, eller i alle fall blant de aller beste i verden, og vesentlig bedre nå enn for noen år siden i Norge. Det er bra for alle de som overlever, som hadde dødd hvis vi ikke hadde hatt den bedringen i kreftbehandling som vi har hatt i Norge de siste årene. Men det er ikke bra nok, og derfor skal vi bli enda bedre.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:10:34]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten. Presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser.

De foreslåtte endringer i den ordinære spørretimen foreslås godkjent.

– Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Hans Olav Syversen til kommunal- og regionalministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 7 og 8, fra henholdsvis representantene Bjørn Lødemel og Anita Orlund til miljø- og utviklingsministeren, vil bli besvart av barne-, likestillings- og inkluderingsministeren på vegne av miljø- og utviklingsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Hans Olav Syversen til kommunal- og regionalministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:11:12]: «Finanstilsynet foreslår å øke egenkapitalkravet ved kjøp av egen bolig fra 10 til 15 pst. Tilsynet vil at dette også skal gjelde startlån, som gis for å hjelpe vanskeligstilte inn på boligmarkedet. Kristelig Folkeparti mener at startlån bør fritas for kravet om økt egenkapital, fordi et skjerpet krav ville ødelegge et avgjørende boligsosialt virkemiddel i en tid med over 6 000 bostedsløse.

Kan statsråden love at startlån vil bli fritatt for kravet om økt egenkapital ved kjøp av egen bolig?»

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:11:53]: Jeg besvarer dette spørsmålet etter avtale med kommunal- og regionalministeren fordi Finanstilsynet er under finansministerens ansvarsområde.

Utgangspunktet er at boligprisene i Norge har økt markant over flere år. Finanstilsynet ga i mars 2010 retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis for lån til boligformål. Finanstilsynet har nå varslet endringer i disse retningslinjene. Finanstilsynet begrunner behovet for endringer med at gjeldsnivået hos norske husholdninger øker, renta er lav, boligprisveksten er høy, og utlånspraksisen har vært for liberal.

Startlånet er et av regjeringens viktigste boligpolitiske virkemidler. Startlånet hjelper folk med liten eller ingen egenkapital og andre som har vanskeligheter med å komme inn på boligmarkedet. Startlånet omfattes ikke direkte av Finanstilsynets retningslinjer, som bare gjelder

banker under tilsyn fra Finanstilsynet. Statsbanker, som f.eks. Husbanken, er ikke omfattet. Startlånet påvirkes likevel av Finanstilsynets retningslinjer dersom startlånet gis sammen med lån fra bank under tilsyn fra Finanstilsynet og startlånet gis mot pant i bolig. Skal en bank avvike fra normen, må det enten foreligge tilleggssikkerhet, eller banken må ha gjort en særskilt forsvarlighetsvurdering. Kriterier for slike forsvarlighetsvurderinger fastsettes av styret i den enkelte bank.

Finanskomiteens flertall har en merknad om dette i innstillingen om nasjonalbudsjettet, der flertallet forutsetter at det fortsatt skal være mulig

«å yte lån til låntakere som også har startlån fra Husbanken, selv om dette innebærer at samlet pant utgjør mer enn 85 pst. av boligens verdi, dersom finansinstitusjonene og kommunene finner dette forsvarlig etter en individuell vurdering».

I henhold til Finanstilsynets retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis punkt 4 heter det at det

«må (...) enten foreligge en formell tilleggssikkerhet i form av sikkerhet i annen eiendom, tilsagn om personlig sikkerhet for deler av lånet (kausjon/garanti) eller banken må ha gjort en særskilt forsvarlighetsvurdering» ved normalavvik.

Finanstilsynet har på dette punktet ikke varslet endringer i retningslinjene, utover at kriterier for forsvarlighetsvurderingen, som det heter i retningslinjene, «bør fastsettes av styret i den enkelte bank».

Startlånet er allerede i dag underlagt en særskilt forsvarlighetsvurdering. Regjeringen legger til grunn at med en fortsatt forsvarlig kredittvurdering både i banken og i kommunen vil endringene i Finanstilsynets retningslinjer ikke være til hinder for at samlet lån fortsatt og slik som i dag kan gå utover 85 pst. av boligens verdi.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:14:55]: Takk for svaret. Hvis jeg kan tillate meg å spørre på en litt annen måte, så jeg også henger med i alle pingpongene mellom finanstilsyn og banker osv., så er spørsmålet: Vil det skje endringer i tildelingen av startlånet i forhold til det som gjaldt inntil Finanstilsynet kom med sine nye retningslinjer?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:15:23]: For det første er det slik, som jeg også sa i svaret mitt, at startlån er en viktig del av den sosiale boligpolitikken, og som jeg også viste til, har finanskomiteen i innstillingen om nasjonalbudsjettet behandlet dette spørsmålet. Jeg hadde også et sitat fra finanskomiteens innstilling, hvor det bl.a. heter at man kan

«yte lån til låntakere som også har startlån fra Husbanken, selv om dette innebærer at samlet pant utgjør mer enn 85 pst. av boligens verdi, dersom finansinstitusjonene og kommunene finner dette forsvarlig etter en individuell vurdering».

Det er også i dag slik at det skjer en individuell vurdering av den enkelte låntaker. Slik sett fortsetter jo dagens praksis med at det skal være en forsvarlighetsvurdering av den enkelte låntaker. Det er viktig å understreke nettopp det poenget.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:16:19]: Takk for oppklaringen. Da vil altså praksis være som før.

Mitt spørsmål gjelder f.eks. unge som ønsker seg en bolig, som har store utfordringer, og som blir «rammet» av dette nye egenkapitalkravet. Jeg kan ikke se at regjeringen har presentert noe som helst slags virkemiddel for at disse skal få noe incitament til å komme inn på boligmarkedet nå med nye krav. En samlet opposisjon har jo et forslag liggende og har for så vidt også foreslått i budsjettet for neste år å styrke skatteincitamentene, BSU-ordningen, slik at det skal være mulig for flere å få tilgang på egen bolig. Hva mener regjeringen bør gjøres, slik at ikke for mange blir rammet av disse nye retningslinjene?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:17:20]: Nå er det flere virkemidler en kan bruke i boligpolitikken. Regjeringen har startet arbeidet med en melding om byggepolitikken, som det heter, som skal legges fram til våren. Boligpolitikken, og ikke minst det man kan beskrive som den sosiale boligbyggingen, vil bli en viktig del av den meldingen.

En har flere muligheter. Den ene er startlansordningen, som jeg allerede har omtalt. Den andre er direkte tilskudd fra Husbanken. Den tredje gjelder mennesker som er i en særdeles vanskelig livssituasjon, de som går under benevnelsen bostedsløse, som det også er referert til i spørsmålet. Husbanken har mulighet til å gå inn med direkte tilskudd på inntil 40 pst. til kommuner som bygger leiligheter og boliger som kan leies ut til dem som er i en vanskelig livssituasjon. Så det er flere virkemidler en har, men dette er ting som vi vil komme tilbake til i boligmeldingen. Der vil vi også vurdere BSU-ordningen, som det heter mer populært, det som spørteren refererte til.

Spørsmål 2

Gunnar Gundersen (H) [11:18:38]: Mitt spørsmål går også til finansministeren:

«Mange næringer er avhengig av sesongarbeidskraft fra andre land. For å få utbetalt lønn må disse arbeidstakerne ha et D-nummer. Statsråden varslet i sitt svar på skriftlig spørsmål nr. 1 609 for 2010–2011 at en tverrdepartemental gruppe skulle redegjøre for dagens ordning. Denne skulle levere rapport i løpet av høsten. Det kommer stadig signaler om lang saksbehandlingstid og rutiner som skaper problemer for næringslivet rundt D-nummer.

Hva er arbeidsgruppens konklusjoner, og hvilke forbedringer vil statsråden iverksette?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:19:18]: Regjeringen er opptatt av å sikre brukervennlighet og effektivitet for privatpersoner og næringslivet når de har kontakt med myndigheter.

Når det gjelder prosessen rundt tildeling av D-nummer, er det også andre hensyn som må vektlegges, bl.a. kvaliteten på opplysninger som legges til grunn i offentlige registre, og risikoen for at D-nummer kan misbrukes som ledd i kriminell virksomhet.

Arbeidsgruppen har levert en rapport med flere for-

slag til forbedring av dagens D-nummerordning. Tiltakene som er foreslått i rapporten, skal bidra til at det blir bedre kvalitet på opplysningene i folkeregisteret, og at risikoen for falske identiteter i statens sentrale personopplysningsregister blir mindre. Vi jobber videre med forslagene fra arbeidsgruppen, og vi er i dialog med Skattedirektoratet om oppfølgingen.

I utgangspunktet er det ikke noe absolutt krav om D-nummer og skattekort for å få utbetalt lønn, men skatteetrekket skal være 50 pst. uten skattekort. Lønnsutbetalinger på over 10 000 kr kan ikke foretas kontant, men må utbetales via bank. Dersom arbeidstakeren ikke har bankkonto og derfor vil opprette en slik i Norge, må en ha et D-nummer. Forskjellige aktører har spilt inn overfor Finansdepartementet at det er behov for i visse tilfeller å kunne utbetale lønn kontant til utenlandske arbeidstakere. Det vurderer vi nå i departementet.

For D-nummer som rekvireres av skatteetaten, stilles det krav om personlig oppmøte for identitetskontrollen. Vi ser nå på dette med tiltak for å bedre tilgjengeligheten, og dette vurderes også i samråd med Skattedirektoratet.

Færre skattekontor der ID-kontroll gjennomføres, vil medføre lengre reisevei for enkelte arbeidstakere, men gode alternative tilbud, som vi nå jobber med, forventes nok til en viss grad å bøte på det. Jeg er opptatt av at den nye organiseringen av ID-kontrollen ikke skal gjøre det vanskeligere enn nødvendig å få utførte tjenester, verken for utenlandske arbeidstakere eller for næringsdrivende i Norge. Det vi vurderer, er tiltak som oppsøkende virksomhet, timebestilling og oppmøte utenfor åpningstiden. Ny organisering av skatteetatens arbeid med ID-kontroll vil bli satt i verk så snart vi har gode svar på dette og gode tilbud på plass både til arbeidsgivere og utenlandske arbeidstakere.

Kravet når det gjelder rekvirering av D-nummer, er at det skal ta fem dager. Per i dag melder skatteetaten at enkelte regioner er daglig å jour med arbeidet. For enkelte regioner er saksbehandlingstiden i pressede perioder opp mot åtte dager, men gjennomsnittlig saksbehandling er opplyst å ligge rundt måltallet. Ny organisering av ID-kontrolloppgavene vil imidlertid ikke påvirke saksbehandlingstiden vesentlig.

Gunnar Gundersen (H) [11:22:28]: Jeg takker for svaret. Det er godt at departementet har fokus på brukervennlighet for næringslivet og sånne ting. Foranledningen for spørsmålet er faktisk et brev fra NHO Innlandet. Vi hørte tidligere i spørretimen at statsministeren sa at Norge hadde ikke gått rundt uten svensker. Det gjør i hvert fall heller ikke Trysil og den type turistdestinasjoner.

I brevet fra NHO Innlandet står det faktisk at enkelte arbeidstakere har opplevd at saksbehandlingstiden hos Skatteetaten tar meget lang tid. Det har gjort at enkelte ikke har fått utbetalt lønn på fire måneder.

Det strider jo litt med det statsråden opplyser at saksbehandlingstiden er. Jeg har også fått opplyst fra NHO Innlandet at den nå har gått noe ned, men fortsatt er den veldig lang. Det er helt uakseptabelt at saksbehandlingstiden er så lang. Det er åpenbart at man fortsatt har gans-

ke mye igjen å gjøre før situasjonen der ute er i tråd med hva finansministeren signaliserer er oppfatningen internt i departementet.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:23:33]: Ja, vi har hatt god felles nytte av det felles nordiske arbeidsmarkedet i løpet av de siste 60 årene. Det er jo noe av poenget, at det også skal legges til rette for at det fortsatt skal være slik. Det er også grunnen til at finansministeren og Finansdepartementet grep inn da det oppsto problemer for svenske arbeidstakere på et tidspunkt. Det var også grunnen til at vi satte ned denne arbeidsgruppen.

Jeg er ikke kjent med – bortsett fra det brevet fra NHO Innlandet spørren nå refererer til – det som dreier seg om saksbehandlingstiden, men det er åpenbart at det er altfor lang tid. Det er viktig for oss å få en saksbehandlingstid som er ned mot fem dager i en normal situasjon, og også raskere enn det.

Jeg skal love representanten Gundersen at dette er et område vi vil ha stor oppmerksomhet på, for det skal relativt sett være lettvis å få et D-nummer, gitt at en får gode rutiner for å kontrollere opplysningenes viktighet. Her er det også forskjell på arbeidstakere: de som har vært mye i Norge, og de som har vært mindre i Norge.

Gunnar Gundersen (H) [11:24:35]: Jeg tror det er helt sentralt hvordan man organiserer dette internt i skatteetaten, og at det blir rasjonelle rutiner. Det er stor spenning i og med at det skal være personlig oppmøte, og hvordan det da behandles. I det samme brevet som har gått til hele hedmarksbenken, ble det opplyst at dette sendes per post til de sentrale kontorene som behandler søknadene. Dette må ta ganske lang tid, så her er det mye å gjøre.

Kontantutbetaling har vi hatt oppe tidligere i spørretimen. Jeg er veldig glad for at statsråden også jobber med det, for jeg tror man kanskje er nødt til å finne fram til noen rutiner der man kan stole på næringslivet når det gjelder behandlingen.

Jeg er enig med statsråden i at det er en problematikk rundt juks, men Sverige praktiserer jo en metode med forhåndsgodkjenning av bedrifter og bygger opp en tillit mot næringslivet, sånn at de kan gjøre mye av saksbehandlingen her. Jeg vil spørre statsråden: Vil han også ta med sånne innspill i det videre arbeidet?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:25:38]: Ja, det er gode innspill som representanten her kommer med, at man nå skal se på samvirke mellom næringsliv og myndigheter. Vi har gitt uttrykk for det i en annen sak når det gjaldt revisjonsplikten, som også bygger på et tillitsforhold mellom næringsliv og myndigheter. Det er mulig å se for seg dette også i denne saken.

Som sagt jobber vi med å bedre tilgangen, fordi en skal konsentrere selve D-nummerbehandlingen til færre skattekontor enn i dag, med oppsøkende virksomhet, som jeg nevnte, og andre måter å legge det praktisk til rette på. Man kan også se for seg at det kan være et samarbeid med andre statlige etater, som kan brukes til å foreta det en kan kalle identitetskontroll, at opplysningene faktisk er riktige. Det

er flere muligheter her for å sørge for at dette kan skje på en god og fornuftig måte og få saksbehandlingstiden ned til det som er målet, nemlig maks fem dager.

Spørsmål 3

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:26:51]: «Finanstilsynet og regjeringen har besørget at egenkapitalkravene til låntakere skjerpes inn. Regjeringspartiene har i Innst. 2 S for 2011–2012 lagt til grunn at Finanstilsynets retningslinjer ikke fratar finansinstitusjonene muligheten til å yte lån til låntakere som også har startlån fra Husbanken, selv om dette innebærer at samlet pant utgjør mer enn 85 pst. av boligens verdi.

Hvorfor er det uansvarlig å gi mer enn 85 pst. lån til vanlige folk, men mer enn 85 pst. lån til personer som trenger økonomisk støtte?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:27:29]: Som spørren refererer til, har finanskomiteens flertall gitt en merknad om dette i innstillingen om nasjonalbudsjettet. Flertallet uttrykker i merknaden bekymring for den sterke gjeldsveksten vi har i husholdninger, og for gjeldsdrivet vekst i boligprisene og skriver at Finanstilsynets retningslinjer «er et bidrag til økt finansiell stabilitet i norsk økonomi».

Flertallet sier også at de forutsetter at Finanstilsynets retningslinjer

«ikke fratar finansinstitusjoner muligheten til å yte lån til låntakere som også har startlån fra Husbanken, selv om dette innebærer at samlet pant utgjør mer enn 85 pst. av boligens verdi, dersom finansinstitusjonene og kommunene finner det forsvarlig etter en individuell vurdering».

Det framgår av retningslinjene at dersom en bank skal avvike fra normen, må det enten foreligge tilleggssikkerhet eller banken må ha gjort en særskilt forsvarlighetsvurdering. Kriteriene for slike forsvarlighetsvurderinger skal fastsettes av styret i den enkelte bank. Dette gjelder generelt og er ikke rettet spesielt inn mot startlån. Om det er forsvarlig for en bank å gi lån utover normen, må vurderes fra sak til sak, basert bl.a. på sikkerheten i lånet og låntakerens evne til å betale tilbake lånet.

Startlån ytes av kommunene med midler fra Husbanken. I likhet med bankene må også kommunene følge finansavtalelovens bestemmelser om kredittvurdering, og frarådningssplikt. Ifølge tall vi har fått fra Husbanken, fikk om lag halvparten av de som søkte startlån i første halvår i 2011, avslag på sin søknad. Seks av ti fikk avslag på grunn av manglende betalingsevne.

Startlån er allerede i dag underlagt en særskilt forsvarlighetsvurdering. Regjeringen legger til grunn at med en fortsatt forsvarlig kredittvurdering, både i banken og i kommunen, vil endringen i Finanstilsynets retningslinjer ikke være til hinder for at samlet lån fortsatt og slik som i dag kan gå utover 85 pst. av boligens verdi. For øvrig viser jeg til svaret og replikkvekslingen etter representanten Syversens spørsmål nr. 1 i dag.

Ketil Solvik Olsen (FrP) [11:29:52]: Jeg håper statsråden kan bli litt mer presis.

Her sier en at når det gjelder startlån, kan en etter en individuell vurdering gjøre unntak og gi lån på mer enn 85 pst. Mener finansministeren dermed at Finanstilsynets råd skal være et råd – og ikke et krav – også for alle andre bankkunder, sånn at en bank har full frihet til å gi folk som ikke får startlån, mer enn 85 pst. i lån til en bolig, fordi en har foretatt en individuell vurdering? Eller er dette et unntak som kun skal gjelde for dem som får startlån fra Husbanken?

Det harmonerer ikke at en fra Arbeiderpartiets side på den ene siden sier at en skal stramme inn lånepolitikken, men på den andre siden gjør unntak for dem som egentlig ikke har den beste betjeningsevnen.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:30:42]: Det er slik i dag, enten det gjelder lån som undertegnede ber om, eller som spørteren ber om, at banken skal foreta en kredittvurdering og en forsvarlighetsvurdering av om det er forsvarlig å gi lån til undertegnede eller spørteren. Det skal de fortsatt gjøre.

Dette er en retningslinje fra Finanstilsynet. Denne retningslinjen har en del kriterier som skal oppfylles. Det er ikke noe absolutt krav at alt skal ligge på 85 pst. Det kan ligge under i noen tilfeller, og det kan ligge over. Det som er det nye, er at de forsvarlighetsvurderingene som banken skal foreta, skal forankres i bankens styrende organer. Det er ikke en vurdering som så å si blir foretatt i skranken når du kommer og søker om lån, det skal være en kultur som skal gjennomsyre kredittgivingen i banken. En kan nok også oppleve at – jeg holdt på å si – vanlige folk får en låneutmåling utover 85 pst., etter en slik forsvarlighetsvurdering.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:31:52]: Ærede finansminister: Betyr det at banken selv kan – hvis den ønsker det – i snitt gi 90 pst. i lån til folk fordi den mener det er forsvarlig, fordi det f.eks. kommer fra en traust sparebank der de vet at folk setter tæring etter næring? Eller vil de, hvis de gir 90 pst. til noen, måtte gi bare 80 pst. til andre, gitt at kapitalbehovet er det samme – sånn at brøkene går opp her? Er det sånn at en i bunn og grunn setter krav om maks 85 pst. av total utlånsramme, eller får en den individuelle vurderingen, som gjør at noen banker faktisk vil lånefinansiere 100 pst., om det så skulle være, fordi de ser at de får lånekunder som har god utdannelse, men er nyutdannet og dermed ikke har noen egenkapital, men de har en veldig god betjeningsevne?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:32:42]: I dag er det en retningslinje som sier at det er 90 pst. som på en måte er gjeldende krav. Dette er en retningslinje, og det betyr at bankene etter en forsvarlighetsvurdering kan ligge både under og over dette måltallet.

Dette gjelder banker som er under tilsyn av Finanstilsynet, så Finanstilsynet vil kunne gå inn og kontrollere hvordan banken for det første har satt opp denne forsvarlighetsvurderingen, om den er forankret i de styrende or-

ganer, og hvordan en rent faktisk har gjennomført utlånspolitikken. Så kan det på bakgrunn av det bli aktuelt å stramme inn praksisen. Slik vil det fungere. Men det betyr at hvis det foreligger tilleggsikkerhet, kausjon, utover det å ta pant i bolig, kan også en vanlig mann og kvinne få et lån som går utover 85 pst. Det er kredittvurderingen, forsvarlighetsvurderingen og sikkerheten totalt sett som er viktig for banken.

Spørsmål 4

Arne Sortevik (FrP) [11:33:59]: Spørsmålet til samferdselsministeren lyder:

«For tiden bygges mange bompengefinanserte veianlegg. Ytterligere flere planlegges. Finansiering med bompenger er tvunget kjøp av vei på avbetaling. Avbetalingskjøp er dyrt, også når vei kjøpes på avbetaling. Transportkostnadene øker kraftig i et land der ulemper og kostnader knyttet til transportbehov over lange avstander alt er høye. Et eksempel er kostnader tur-retur Hamar–Kristiansand, som kan bli på 900 kr bare i bompenger.

Vil statsråden legge frem sak om omfang og konsekvenser av bompengebrauken i Norge?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:34:49]: Gjeldande retningslinjer for bompengefinansiering av veginvesteringar har vore lagde fram for Stortinget ved fleire høve, sist i samband med behandlinga av St.meld. nr. 16 for 2008–2009, Nasjonal transportplan 2010–2019. Etter mitt syn vil det vera naturleg å vurdere ulike sider ved både bompengefinansiering og andre alternative finansieringsløyser i samband med Nasjonal transportplan 2014–2023, som skal leggjast fram for Stortinget tidleg i 2013.

Samtidig vil eg understreke at eg stiller meg positiv til bompengefinansiering for å sikra ei raskare gjennomføring av vegprosjekt enn det som elles vil vera mogleg gjennom løyvingar over offentlege budsjett åleine. Det er likevel ein klar føresetnad at det er lokalpolitisk tilslutning til dei bompengeprojekta som blir fremja for Stortinget. I tillegg blir det gjort ei konkret vurdering ved kvart enkelt prosjekt, m.a. for å sikra at bompengebelastinga ikkje blir for stor i enkelte område.

Det er likevel ein realitet at det er store kostnads-skilnader mellom landsdelane på grunn av ulike ferje- og bompengekostnader. Av same grunn medfører difor ulike ruteval store kostnadsskilnader for gjennomgangstrafikken. Det er òg påpeikt i transportetatane sin hovudrapport frå utgreiingsfasen for Nasjonal transportplan 2014–2023. Samferdselsdepartementet vil følgja opp bruken av bompengar og prinsippa for dette i det vidare arbeidet med stortingsmeldinga om Nasjonal transportplan.

Det er eit vesentleg poeng for meg at dei administrative kostnadene ved bompengefinansiering skal vera så låge som mogleg, og det blir arbeidd kontinuerleg med å halda desse kostnadene nede. I denne samanhengen kan eg nemna at Vegdirektoratet har fått i oppdrag å etablere fylkeskommunale/regionale bompengeselskap. Det er eit

arbeid dei gjer i lag med m.a. Hordaland og Sør-Trøndelag fylkeskommunar. Vegdirektoratet har frist ut hausten, og dei er no i slutfasen med dette arbeidet.

Arne Sortevik (FrP) [11:37:25]: Takk for et svar som var ganske som forventet.

Det er under denne regjeringen at bruken av bompengefinansieringen har økt kraftig, og det kommer nok til å komme flere spørsmål og flere forslag fra Framskrittspartiet for å forsøke å stoppe denne utviklingen, som vi anser som både svært uheldig og unødvendig.

Årlige innbetalinger fra bilistene er nå langt større enn det staten bruker på investeringer i veier. Det innebærer en omfattende ekstraskatt. I statsbudsjettet for 2012 stiller bomselskapene hele 9,2 mrd. kr til disposisjon, og av dette brukes hele 1,6 mrd. kr på kollektivtiltak, altså ikke til tiltak på vei. Vil regjeringen legge frem en årlig oversikt over innbetalingen og bruk av bompengene, slik at bilister og offentlighet tydeligere kan se omfanget av bruken av bompenger og omfanget av den ekstraskatten som denne omfattende bruken resulterer i?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:38:26]: Det høyrer med til Arne Sortevik si beskriving av situasjonen at dei statlege løyvingane til veg og samferdsel òg har auka betydeleg. Vegbudsjettet har auka med om lag 50 pst. og jernbanebudsjettet med over 70 pst. Det høyrer òg med til historia at sjølve innkrevjinga av bompengar, altså det beløpet som vart kravd inn i 2012, faktisk er noko mindre enn i 2011. Så er det rett, som representanten Sortevik seier, at det totalbeløpet som bompengeselskapa stiller til disposisjon, er større. Det er fordi det er selskap som låner og forskotterer utgifter.

Eg kjem ikkje til å setja noko tak på det totale talet for bompengeprojekt. Eg synest det er vanskeleg, svært vanskeleg – det skal mykje til – å gå imot lokale initiativ.

Arne Sortevik (FrP) [11:39:39]: Det statsråden refererer til som lokale initiativ, er det noen kaller for politisk press, og som andre faktisk kaller for politisk utpressing. Men det hører også med til historien at det eksemplet som det er vist til i det første spørsmålet, altså i innledningen, at selv med 30 pst. passeringrabatt vil altså en ekstra transportkatt på en ukentlig tur Kristiansand–Hamar bli på 33 000 kr, og for en tur to ganger i uken 66 000 kr. Det sier litt om dimensjonen i denne store og sterke transportkatten. Samtidig som regjeringen vil at bilistene skal betale mer, har jo regjeringen en politikk som går ut på å fjerne bilistene og bilbruk fra veiene, så dette har jo heller ikke bærekraft.

Er det ikke på tide å stoppe opp når det gjelder bruken av bompenger i verdens rikeste land, og legge en ny strategi for finansiering av veier og kollektiv- og miljøbasert transport, basert på statlig finansiering fra en rik stat, istedenfor stadig å skrive ut ekstra transportkatt?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:40:43]: Det som Framstegspartiet kallar for politisk press, og til og med for politisk utpressing, er det svært mange i dette

landet som omset til glede over å få forsert sitt vegprosjekt eller få det realisert i det heile, ved delvis eller heil bompengefinansiering.

Vi kjem til å stoppa opp, i den forstand at vi, som eg sa i mitt fyrste svar, skal drøfta ulike finansieringsformer i neste Nasjonal transportplan. Her er eksempel frå den seinare tida der vi òg legg opp innkrevjinga slik at ho skjer punktvis, og dermed blir meir rettferdig på lengre strekningar. Men dei to åra som eg no har vore i Samferdselsdepartementet, har lært meg: Bompengar har kome for å bli.

Spørsmål 5

Borghild Tenden (V) [11:42:03]: «I Asker og Bærum Budstikke 17. november kommer det frem at Mesta allerede salter veiene. Mesta viser til retningslinjer laget av Statens vegvesen for sin saltpraksis. Jeg er kjent med Salt SMART-prosjektet, der hovedmålet er en redusert og mer miljøvennlig saltpraksis. I prosjektperioden ble saltbruken mer enn doblet, og det meldes om ukritisk salting fra mange hold. Det er et ønske om redusert saltbruk, flere forskningsrapporter støtter dette.

Tror statsråden at bruken av veisalt vil gå ned denne vinteren?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:42:42]: Statens vegvesen arbeider kontinuerleg med å betra driftskontraktane og med oppfølginga av desse, med særleg fokus på vinterdrifta. Målet er best mogleg køyreforhold med minst mogleg belastning på miljøet.

Det fireårige FoU-programmet Salt SMART er ferdig. Kunnskap frå prosjektet blir formidla fortløpande i Vegvesenet og til entreprenørane – dette for å sikra ein praksis for salting som òg tek best mogleg omsyn til miljøet. Kunnskapen blir teken inn i kontraktane etter som dei blir lyste ut på nytt – om lag 25 pst. blir lyste ut kvart år. Dei fyrste kontraktane som har nytt system, blir lyste ut no. Alle som køyrer saltbil, får òg ei grundig opplæring om problemstillingar knytte til salting. Denne satsinga starta opp i haust. Det vil ta om lag fire år å kursa alle entreprenørane og å endra alle kontraktane.

I dei nye kontraktane blir det stilt krav om bruk av saltløysing der det òg skal vera bar veg, når dette høver best. Det gjev mindre saltbruk. Det blir òg gjort ulike forsøk med metode for salting og innretting og styring av kontraktane, for å salta vegane mindre.

Arbeidet som blir gjort, er tidkrevjande. Det er nok tidleg å venta dei store endringane alt denne vinteren. Målet med kompetansehevinga og endra krav i kontraktane er å få redusert saltbruken og samtidig betra køyreforholda og at vi ser resultat av det snarast råd.

Borghild Tenden (V) [11:44:46]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har fått opplyst at da Salt SMART-prosjektet ble startet, i 2007, var det årlige forbruket av veisalt 160 000 tonn – det var vinteren 2006–2007. Når prosjek-

tet er avsluttet i 2011 – det avsluttes nå – er forbruket mer enn fordoblet, til hele 330 000 tonn.

I media har det den siste tiden kommet fram at saltlagrene nå er enda fullere enn forrige vinter. Jeg har fått opplyst at entreprenører får betalt per kilo de salter, derfor salter de til og med når det er 10 plussgrader og ikke snø og kulde i vente.

Er samferdselsministeren enig i at dette ikke er smart salting? Og er samferdselsministeren kjent med at de allerede inngåtte konsesjonskontrakter er årsaken til denne kritiske saltingen?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:45:46]: For det fyrste tykkjer eg dei tala som representanten Borg-hild Tenden her viser til, er vel verde å ta med det største alvor – nei, ikkje med ei klype salt, men med det største alvor! Så må vi òg ta i betraktning at årsaka er jo faktisk å betra køyreforholda.

Når det gjeld inngåtte kontraktar, kan eg seia at dei fyrste kontraktane som inneber ei endring, blir inngått no. Så går det fire år før alle kontraktane er endra. Men eg må berre seia at representanten Tenden tek opp ei svært viktig sak, og eg kjem til å følgja nøye med på korleis denne utviklinga no går vidare, for her må ein kunna måla ei endring.

Borghild Tenden (V) [11:46:58]: Tusen takk for at samferdselsministeren vil ha dette i fokus.

I Aftenposten kom det fram at trær dør på grunn av veisalting, biler rustar, og det kommer bekymringsmeldingar fra naboer til drikkevannskilder, som jeg har vært inne på i et tidligere spørsmål. Syklistenes Landsforening har uttalt seg kritisk, og det har også vært hevdet at salting har negativ effekt på veibanen, at asfalten faktisk kan smuldre opp. Det er i det hele tatt stor motstand i befolkningen, til og med yrkessjåførene er svært negative. Det dokumenteres fra flere hold at saltingen kan gjøre at veiene blir mindre trygge og fører til alvorligere ulykker enn ved bruk av andre metoder, som f.eks. oppvarmet sand eller CMA, kalsium-magnesium-acetat.

Hvordan forholder ministeren seg til en slik dokumentasjon? Hun sa jo selv i en debatt allerede 3. mai i år at salting kan medføre ulykker.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:48:01]: Her er det vanskelege avvegingar – på den eine sida ei forbetring av køyreforholda og ei betring av trafikktryggleiken, som vi alle er opptekne av, og på den andre sida negative følgjer for miljøet generelt og for lokalmiljøet spesielt, det siste har kome fram den aller seinaste tida.

Hovudspørsmålet var om statsråden trur at bruken av vegsalt vil gå ned denne vinteren. Eg må på den eine sida halda meg til at det er omfattande prosessar som her vil medføra endring. Difor vil eg på den eine sida måtta forventa at det vil gå noko tid. På den andre sida er det mitt klare håp og mi tru at vi vil merka endringar i positiv forstand, og eg skal følgja veldig nøye med på kva som her blir gjort, og kva som ikkje blir gjort.

Spørsmål 6

Laila Dāvøy (KrF) [11:49:34]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Jeg viser til at helsedirektør Bjørn-Inge Larsen anbefaler Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helse- og omsorgstjenesten å si nei til å innføre tidlig ultralyd. Begrunnelsen er at det ikke er kommet frem verken helsefaglige eller helseøkonomiske begrunnelser for å innføre rutinemessig ultralyd i uke 18. Kunnskapssenteret har også tidligere slått fast at det man hovedsakelig kan avdekke, er mistanke om at fosteret har Downs.

Er statsråden enig i ikke å innføre tidlig ultralyd?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:50:13]: Jeg er opptatt av at vi skal ha en svangerskapsomsorg av god kvalitet, som ivaretar nødvendige hensyn både til det kommende barnet og til familien. Dette innebærer at de undersøkelser det offentlige helsevesenet tilbyr som ledd i svangerskapsomsorgen, må kvalitetssikres på best mulig måte, og at eventuelle etiske problemstillinger også må bli grundig vurdert.

Ultralydundersøkelser av gravide gjøres i dag både på medisinsk indikasjon og som ledd i fosterdiagnostikk. Alle gravide tilbys en ultralydundersøkelse i uke 17–19 i svangerskapet. Formålet med denne ultralydundersøkelsen er bl.a. å vurdere svangerskapets lengde, bestemme antall fostre og fosterets utvikling.

Det har fra flere hold vært reist spørsmål om å utvide det offentlige tilbudet med en tidlig ultralydundersøkelse i uke 11–13. En ekspertgruppe nedsatt av Kunnskapssenteret har sett på helseeffekter, diagnostisk nøyaktighet og økonomiske konsekvenser av å innføre et tilbud om ultralyd i svangerskapsuke 11–13. Rapporten fra ekspertgruppen skal behandles av Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helse- og omsorgstjenesten 5. desember 2011, altså om mindre enn en uke. Rådet vil drøfte om det er tilstrekkelig dokumentasjon på helseeffekter for mor eller barn til at rådet kan anbefale tidlig ultralyd som et offentlig tilbud til alle gravide.

Jeg har tatt initiativ til en konferanse 16. januar neste år, etter at rådet har gjort sitt vedtak. Der vil problemstillingene rundt en eventuell innføring av tilbud om tidlig ultralyd bli drøftet i full bredde.

Før regjeringen eventuelt fatter beslutning i denne saken, er det viktig at alle sider ved spørsmålet om tidlig ultralyd blir grundig belyst. Behandlingen i Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering og debatten på konferansen 16. januar vil være et viktig beslutningsgrunnlag for regjeringen.

Laila Dāvøy (KrF) [11:52:23]: Jeg ser nå at jeg har skrevet uke 18 i spørsmålet, det skal stå uke 12 – jeg beklager det. Jeg så det ikke før nå.

Jeg takker statsråden for svaret og forstår at det legges til grunn en grundig behandling. Det er jeg veldig glad for. Jeg håper at den konferansen som skal være 16. januar, også vil innbefatte en stor gruppe av brukere, pårørende

og kanskje også noen som selv har Downs. Det er på en måte ett spørsmål.

Ellers har jeg lyst til å vise til – og som kanskje statsråden har sett – en familie som nettopp fikk et barn med Downs. De ble så glade over dette at de la ut en del bilder og tekst på sosiale medier, og fikk veldig mye «kjør» tilbake.

Mitt spørsmål er: Hva kan vi gjøre i fellesskap for å forebygge og hindre at slikt skjer?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:53:29]: Jeg reagerer akkurat like sterkt som alle andre, og som Laila Dávøy, på at noen kan komme med slike ytringer overfor et barn som foreldre har ønsket, og som er elsket på lik linje med alle andre barn.

Når det gjelder oss, må vi gjøre det samme som på mange andre felt – vi må jobbe med holdningene våre, og vi må jobbe med holdningene i samfunnet. Jeg vil bare vise til reformen for psykisk utviklingshemmede. Jeg synes i hvert fall at det viktigste ved den reformen ikke var at hver enkelt fikk en leilighet med så og så mange kvadratmeter, men det var at hver enkelt som har psykisk utviklingshemning, ble kommunale mennesker med kommunale rettigheter, på lik linje med alle oss andre. De ble en del av et bybilde – kom altså frem i kommunene. Jeg synes det var aller viktigst, for de har akkurat det samme kravet til vern som vi.

Laila Dávøy (KrF) [11:54:42]: Jeg takker for svaret, og jeg er veldig enig i det. Jeg tror vi er helt på linje.

Når det gjelder rettigheter og likestilling for psykisk utviklingshemmede barn med Downs og andre, er det klart at vi jobber for det i vårt samfunn. Det er ingen som ikke vil si at dette er kjempeviktig. Hvis vi gjør det, og hvis vi samtidig skulle komme til å velge å innføre tidlig ultralyd, tror jeg det lett vil kunne oppfattes som at det er legitimt å ta barnet bort. Tidlig ultralyd, slik man nå også ser det fra Kunnskapssenteret og fra helsedirektøren, vil først og fremst vise om barnet har Downs eller ikke.

Mitt spørsmål blir: Tror statsråden at det kan ha betydning hva vi politikere gjør, at hvis vi skulle komme til det, kan det gi veldig negative signaler ut til psykisk utviklingshemmede og deres pårørende?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:55:51]: Jeg ville være veldig varsom med å direktekoble et ønske om tidlig ultralyd med at det eventuelt bare dreier seg om å avdekke fostre som måtte ha Downs syndrom. Det kan være andre årsaker til at det gjøres. Poenget er bare at Nasjonalt råd skal behandle saken på mandag, og vi har tillyst en konferanse. Ikke minst på bakgrunn av spørsmål og initiativ fra Stortinget tidligere valgte vi å gjøre det på den måten, slik at vi kan drøfte dette bredt – et spørsmål som er veldig viktig, som har mange etiske sider og kostnadssider, og som vi må belyse på bredest mulig måte. Så får vi eventuelt komme tilbake til spekulasjonene om debatten.

Jeg vil i hvert fall si at for meg er det viktig at alle barn er like ønsket og like velkomne.

Spørsmål 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Bjørn Lødemel til miljø- og utviklingsministeren, vil bli besvart av barne-, likestillings- og inkluderingsministeren på vegne av miljø- og utviklingsministeren, som er bortreist.

Bjørn Lødemel (H) [11:57:15]: «I rovviltforliket heter det: «Kongeørn må inngå i overvåkingsprogrammet på lik linje med de øvrige rovviltartene, og kartlegging av kongeørnbestanden må ferdigstilles så raskt som mulig. Det er viktig å redusere usikkerheten knyttet til antall hekkende par av kongeørn og skadeomfanget forvoldt av kongeørn på husdyr og tamrein.» Bestanden er i dag langt over bestandsmålet. I Nord-Trøndelag er det betydeleg skadeomfang både på husdyr og på tamrein.

Når vil overvåkingsprogrammet vere klart, og kva vil statsråden gjere for å forvalte bestanden i samsvar med bestandsmålet?»

Statsråd Audun Lysbakken [11:57:58]: Kongeørn ble innlemmet i overvåkingsprogrammet for rovvilt i 2006. Kongeørn overvåkes i dag ved å kartlegge nåværende og tidligere hekketerritorier over hele landet, basert på eksisterende kongeørndata fra ulike aktører som samlers inn og bearbeides. Den innledende kartleggingsfasen er nå fullført i flere områder. Rovdata, som er ansvarlig for metodikk og drift av rovviltovervåkingen, arbeider nå videre for å etablere kongeørn i overvåkingsprogrammet mer på lik linje med de store rovdirene. Det er planlagt å iverksette en mer intensiv og langsiktig hekkeovervåking av arten i utvalgte områder, og det vil bli en oppstart av dette i løpet av 2012. I budsjettforslaget for 2012 er det foreslått en økning på 2 mill. kr til Rovdata for å styrke rovviltovervåkingen.

Kongeørn er utbredt som hekkefugl i hele landet, med unntak av den sørøstlige delen, der den forekommer mer sporadisk. Kongeørn er en totalfredet art i Norge, og utgangspunktet fra rovviltforliket i 2004 er at kongeørnbestanden skal forvaltes på en slik måte at bestanden og utbredelsen opprettholdes på det som da var dagens nivå. Bestandsestimatet i 2004 var 850–1 200 hekkende par på landsbasis. Det nasjonale bestandsmålet som ble fastsatt, mente man gjenspeilet bestandsnivået slik det reelt sett var på det tidspunktet, samt at et slikt bestandsnivå ble antatt å være omtrent på det nivået som kan forventes ut fra de naturgitte forutsetningene. Det har følgelig ikke vært aktuelt med bestandsregulering av kongeørn.

Etter 2004 er det spesielt i de nordligste fylkene gjort en vesentlig kartlegging. I 2008 ble bestanden estimert til å være ca. 1 150–1 450 hekkende par i Norge. Det er mye som tyder på at økningen først og fremst har sammenheng med at kvaliteten på kartleggingen har blitt bedre, og at det i mindre grad har sammenheng med noen reell vekst i kongeørnbestanden.

Kongeørnen er en av flere skadevoldere i Nord-Trøndelag, men med unntak av ulv er kongeørnen den rovviltarten det påvises minst skader fra i dette fylket. Samtidig

er det behov for ny kunnskap om kongeørn som skadevolder på beitedyr, noe også Stortinget påpeker i rovviltforliket fra i år. Det vil da være naturlig å vurdere mulighetene for å se på kongeørn som skadevolder i eksisterende eller kommende forskningsprosjekter.

Det er fylkesmennene som har ansvaret for forvaltningen av kongeørn, i motsetning til de store rovdynere hvor rovviltneemndene har forvaltningsmyndigheten. Dersom kongeørn gjør vesentlig skade på husdyr eller tamrein, kan fylkesmannen gi tillatelse til felling av enkeltindivider dersom vilkårene for det er oppfylt. Stortinget har vedtatt et nytt enstemmig rovviltforlik, og det blir ikke lagt føringer fra Stortingets side om innføring av noen ny forvaltningspraksis for kongeørn.

Bjørn Lødemel (H) [12:01:03]: Eg takkar for svaret.

Bestanden av kongeørn har auka betydeleg. Det ligg eit godt stykke over bestandsmålet på 850–1 200 hekkande par. Kongeørna er heller ikkje ein art på raudlista i Noreg.

Eg registrerer at det ikkje er snakk om noka forvaltning av kongeørn, og det er mange som er urolige over det. Tapa i Nord-Trøndelag går ikkje ned, sjølv om det blir sett i verk førebyggjande tiltak. Det er bevist at den totale rovviltforvaltninga i Nord-Trøndelag er for stor. Det har store konsekvensar både for beitenæringa og ikkje minst for den sørsamiske reindrifta.

Så eg har eit tilleggs spørsmål til statsråden, sjølv om eg veit at han ikkje er den rette statsråden i ei sak som denne. Den totale rovviltbelastninga i Nord-Trøndelag er for stor. Eg spør statsråden om han er einig i at den totale rovviltbelastninga i Nord-Trøndelag, slik som ho framstår i dag, er for stor.

Statsråd Audun Lysbakken [12:02:07]: Det er ikke lenge siden Stortingets partier fikk til et nytt, enstemmig forlik, der det ikke ble lagt føringer fra Stortingets side om innføring av noen ny forvaltningspraksis for kongeørn. Men når det gjelder kongeørn, er fagmiljøene enige om at kongeørnen har en tendens til det som kan kalles en individuell spesialisering når det gjelder diett. Det betyr at det i stor grad vil være helt bestemte individer av kongeørn som gjør skade f.eks. på sau, mens andre individer ikke gjør det.

Det gjør også at det fellingsregimet som vi har i dag, der fylkesmannen kan tillate skadefelling av enkeltindivider, er tilstrekkelig for å kunne håndtere eventuelle større skadesituasjoner. Det er med andre ord ikke nødvendigvis slik at det er omfanget av bestanden, men vår evne til å ta ut individuelle skadevoldere som vil være det avgjørende her.

Bjørn Lødemel (H) [12:03:10]: Eg takkar for svaret.

Dersom vi ser på dei sakene som har vore oppe i Nord-Trøndelag, blir det ikkje gjeve løyve til uttak av skadedyr når det gjeld kongeørn. Det er iallfall den praksisen som er i dag.

Elles føregår det eit veldig spennande forskningsprosjekt i Nord-Trøndelag, som har stor tilslutning blant reindriftsorganisasjonar og andre. Eg registrerte at statsråden

nemnde at kongeørn kunne bli ein del av det forskningsprosjektet. Det forskningsprosjektet handlar i dag om gaupe og jerv. Vi veit at Rovdata gjer ein svært god jobb i forhold til kartlegging, og at Rovdata er ein viktig instans for å kunne kartleggje og få på plass også kongeørna.

Eg har eit ønske om at statsråden bringar tilbake til Miljøverndepartementet eit sterkt ønske frå mange om at også kongeørn blir teken inn i det forskningsprosjektet som går på jerv og gaupe i Nord-Trøndelag.

Statsråd Audun Lysbakken [12:04:11]: Det ønsket skal jeg ta med meg til miljø- og utviklingsministeren.

Vi har et klart ønske i vår regjering om å få til en fornuftig balanse mellom vern av de rovdyrbestandene vi skal ha i Norge, og mulighetene til å kunne drive med husdyrhold, med sauehold og med tamrein. Da må vi hele tiden følge med på og skaffe oss ny kunnskap om de ulike bestandene.

Som jeg sa i mitt svar, betyr det at vi skal se på mulighetene for å få kongeørn inn i eksisterende forskningsprosjekter, eventuelt i kommende forskningsprosjekter. Det er vi enig i at det er et behov for.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Anita Orlund til miljø- og utviklingsministeren, vil bli besvart av barne-, likestillings- og inkluderingsministeren på vegne av miljø- og utviklingsministeren, som fortsatt er bortreist.

Anita Orlund (A) [12:05:11]: «Riksveg 22 skal utvides fra to til fire felt mellom Lillestrøm og Fetsund. Vegetasjonen er ferdig regulert, og fylkesmannen har godkjent utvidelsen, men saken er anket til Direktoratet for naturforvaltning, som igjen har bedt Miljøverndepartementet om å se på saken. Saken har ligget svært lenge i departementet, og frustrasjonen lokalt øker i takt med trafikkproblemene. Miljø- og utviklingsministeren har tidligere uttalt at saken skulle avgjøres i høst.

Når vil saken bli avgjort?»

Statsråd Audun Lysbakken [12:05:51]: Utvidelsen av rv. 22 innebærer et inngrep i Nordre Øyeren naturreservat, som er Nord-Europas største innlandsdelta. Reservatet har status som Ramsar-område grunnet internasjonal betydning for våtmarks- og trekkfugl. Utvidelsen gjennom naturreservatet krever derfor dispensasjon fra verneforskriften. Fylkesmannen har gitt dispensasjon til en utvidelse av veien, men den dispensasjonen er påklaget av Naturvernforbundet. Dispensasjonssaken ligger i Direktoratet for naturforvaltning til endelig avgjørelse.

I forbindelse med saksbehandlingen av dispensasjonssaken har direktoratet tatt kontakt med Miljøverndepartementet for å avklare nærmere enkelte spørsmål knyttet til etablering av erstatningsarealer for de områder av naturreservatet som blir nedbygget til veiformål. Det har videre vært nødvendig å avklare enkelte spørsmål knyt-

tet til Norges internasjonale forpliktelser etter Ramsar-konvensjonen.

Jeg er opptatt av at det i denne saken fattes en avgjørelse som hensyntar behovet for en sikker vei, samtidig som verneverdiene i Nordre Øyeren bevares og internasjonale forpliktelser overholdes. Departementet arbeider fremdeles med avklaring av de spørsmålene som Direktoratet for naturforvaltning har reist. Saken er høyt prioritert, og miljø- og utviklingsministeren forventer at en avgjørelse vil bli fattet innen kort tid.

Anita Orlund (A) [12:07:12]: Jeg takker for svaret.

Trafikk har vært en utfordring i lang tid i dette området, og etter flere tiår med debatter og diskusjoner om trasévalg har man nå faktisk kommet til en enighet. Og, som jeg sa i stad, så er på en måte reguleringen ferdig. Dette området ble vernet i 1975, og den veien som ligger der i dag, ble anlagt i 1980. Av og til føler jeg det som om man tror vi skal lage en ny vei, men vi skal lage ett nytt felt gjennom dette området.

Denne omforente løsningen står nå på spill nettopp på bakgrunn av at vi ikke får noen avklaring fra Miljøverndepartementet. Dette er en vei som ligger inne i Oslopakke 3, og man signaliserer nå at man vil måtte utsette prosjektet fordi man ikke får noen avklaring på framdriften.

Derfor er mitt spørsmål til statsråden: Er statsråden enig i at det også er viktig at departementet bidrar positivt, slik at prosjektet ikke faller i grus på grunn av treghet i å svare på spørsmål?

Statsråd Audun Lysbakken [12:08:12]: Som jeg sa i mitt svar, er miljø- og utviklingsministeren innstilt på å bidra til å finne en løsning – og finne den løsningen raskest mulig. Men jeg vil presisere at det ikke er treghet å gå grundig inn i vanskelige prinsipielle spørsmål. I denne saken skal vi ta hensyn både til helheten når det gjelder verneområdet, og ikke minst til de internasjonale forpliktelsene som Norge har etter Ramsar-konvensjonen. Noe av det som regjeringen er opptatt av, er at vi skal ta internasjonale konvensjoner på alvor, og et land som Norge setter ofte standarden for hvordan andre skal overholde den typen internasjonale forpliktelser. Så vi kan ikke ta lett på det, men som jeg sa, Miljøverndepartementet er nå opptatt av å få til en løsning raskt og tar mål av seg til å komme med en løsning innen kort tid.

Anita Orlund (A) [12:09:06]: Jeg takker nok en gang for svaret.

Jeg har lyst til å si at hvis vi ikke får dette prosjektet på plass – og jeg er enig i at man skal være grundig, og jeg er enig i at man skal ta hensyn til alt som er av naturmangfold osv. – blir konsekvensene dramatisk større, for hvis man skal velge nye traseer for denne veien, vil inngrepene bli av vesentlig større art enn det vi snakker om her.

Saken var ferdig den 28. mai 2010. Så fikk vi beskjed fra Direktoratet for naturforvaltning om at vi kunne vente et svar i mai 2011. Så har statsråd Solheim svart skriftlig på et spørsmål fra Jan Tore Sanner at saken skulle avgjø-

res i høst. Da spør jeg om vi ikke skal gjøre det slik at vi i dag, 30. november, siste dag av høsten, kan sørge for at vi faktisk får en avklaring på denne saken?

Statsråd Audun Lysbakken [12:10:04]: Jeg tror det ville være feil av meg på min ene dag som settestatsråd å bygge veier gjennom verneområder. Men jeg er opptatt av at vi skal få til en løsning på dette. Miljøverndepartementet sier at de skal få det til innen kort tid. Det er sånn noen ganger at saksbehandling tar lang tid hvis den skal være forsvarlig. Jeg er helt sikker på at Miljøverndepartementet har hatt gode grunner for å måtte gå grundig inn i dette når det er viktige prinsippsspørsmål som ligger på bordet, og når det er internasjonale konvensjonsforpliktelser som ligger på bordet, men det representanten får som svar, er at miljø- og utviklingsministeren har en tydelig forpliktelse til å komme med et svar innen kort tid.

Spørsmål 9

Per Roar Bredvold (FrP) [12:11:04]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til landbruks- og matministeren:

«Sammenlignet med våre naboland er aktiviteten i våre skoger for lav når det gjelder skogskjøtsel, investeringslyst og aktivitet generelt.

Hva vil statsråden gjøre for at både offentlige og private skogeiere på en frivillig måte vil øke sin virksomhet i skogen?»

Statsråd Lars Peder Brekk [12:11:26]: Det er liten tvil om at våre naboland, Sverige og Finland, driver et langt mer intensivt skogbruk enn det vi gjør her hjemme. Begge disse landene avvirker et kvantum tett opp mot det skogen årlig produserer i form av tilvekst, mens det her i Norge hogges under halvparten av den årlige tilveksten.

Det er etterspørselen etter tømmer og trevirke som styrer avvirkningen, og regjeringen legger vekt på at dersom etterspørselen øker, skal det legges til rette for økt bærekraftig avvirkning. Vi må ta i bruk hele landet med vårt rike ressursgrunnlag for å øke verdiskapingen og styrke lokalsamfunnene. Dette er også i tråd med St.meld. nr. 39 for 2008–2009 Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen, og Stortingets behandling av denne, og i tråd med Stortingets anmodningsvedtak i 2005 om nasjonale strategier for økt avvirkning.

Det er også viktig at økt aktivitet i skogbruket følges av styrkede miljøhensyn som nevnt i St.meld. nr. 39, og at økt hogst må følges opp med god foryngelsesinnsats for å sikre ivaretagelse og oppbygging av skogressursene for framtidige generasjoner.

Vi arbeider hardt for å bedre rammevilkårene for skogbruket, bl.a. i de årlige budsjettprosessene, slik at skogressursene kan bidra til økt verdiskaping og positive klima- og energibidrag. Regjeringen har levert. Tilskudd til ulike nærings- og miljøtiltak i skogbruket over jordbruksavtalen og Landbrukets utviklingsfond er økt betydelig, til 229 mill. kr i 2011. Det er en økning i forhold til Bondevik-regjeringen på bortimot 80 mill. kr. Også tilskudd over

statsbudsjettet til verdiskapings- og klimatiltak i skogbruket er økt, til om lag 70 mill. kr i 2011 fra under 40 mill. kr i Bondevik-regjeringens siste budsjettforslag. Skogfundsordningen som er en tvungen fondsavsetning og et skattevirkemiddel rettet mot langsiktige investeringer i skog, ble vesentlig styrket i 2007. Blant annet ble skattefri andel av benyttede skogfondsmidler økt fra 60 pst. til 85 pst. I 2008 ble det innført en egen tilskuddspott på 5 mill. kr rettet mot særskilte utfordringer i kystskogbruket, som fra 2009 til i dag er økt til 10 mill. kr. Disse ordningene bidrar til økt aktivitet i skogbruket og er utløsende for private investeringer, herunder til infrastrukturtiltak, som er avgjørende for tilgjengeligheten og lønnsom bruk av skogressursene.

Utover dette er det markedet og skogeierne som beslutningstakere som er de viktigste aktørene for å øke aktiviteten i skogbruket innenfor rammen av gjeldende regelverk og skogbrukets miljøstandard og i forhold til tilbud og etterspørsel i internasjonale markeder. Spørsmålet representanten Bredvold tar opp, vil ellers bli behandlet i melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken som skal legges fram for Stortinget i begynnelsen av desember. Med representanten Bredvolds engasjement i denne saken forventer jeg også fortsatt støtte fra Fremskrittspartiet i disse spørsmålene.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:14:30]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er en kjensgjerning at det hogges kun ca. en tredjedel av tilveksten i Norge. Jeg tror det var 8 mill. m³, og tilveksten er på ca. 25. Det er også en politisk målsetting at vi skal øke avvirkningen i forhold til tilveksten, slik at avvirkningen blir på ca. 15 mill. m³. Vi er et langt stykke fra det.

Så kan vi også prate litt om politisk målsetting og etterspørsel. I vårt naboland, Finland, hogges ca. 80 pst. av tilveksten. Finland er et stort skogland, med stor tilvekst og derav avvirkning. Man kan kanskje tenke seg at det er en litt annen politikk i Finland for hvordan dette skal fungere – for der fungerer det. Det kan hende at det bl.a. har noe med skatte- og avgiftspolitikken å gjøre.

Jeg ønsker litt klarere svar fra statsråden om hva han vil bidra med, slik at vi øker tilveksten og øker avvirkningen.

Statsråd Lars Peder Brekk [12:15:32]: Det er viktig å understreke at tilveksten i norske skoger har økt betydelig år for år i de siste 100 årene. Det var helt nedhogd i Norge på begynnelsen av 1900-tallet. I dag har vi bygd opp skog i stort omfang, nærmest uten like i forhold til ellers i Europa.

Det er riktig at vi i dag tar ut ca. en tredjepart av tilveksten. Men det er viktig å understreke at det faktisk er markedet som avgjør hvor mye vi kan ta ut, og hvor mye som er lønnsomt å ta ut. Det avhenger selvsagt av det internasjonale markedet for treprodukter, både for celluloseprodukter og for andre produkter av tre og ikke minst av det nasjonale markedet. Her har det vært store svingninger i de siste årene som følge av tidligere finanskrise, og nå er vi også urolige på grunn av krisen i Europa. Så markedet har en stor betydning for skogen.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:16:35]: Jeg takker for svaret.

Det er en kjensgjerning at det er veldig mange små skogeiere i Norge. Det er også en kjensgjerning at etter det forrige skattevedtaket, da skog ble personinntekt istedenfor kapitalinntekt, sank avvirkningen. Den sank spesielt hos dem med små eller middels store eiendommer. Jeg mener det er ganske urovekkende at det ikke finnes økonomi – for det er det det handler om – til å skjøtte skogen og til avvirkning som står i forhold til den tilveksten man har, og kunne hatt, for det er ingen tvil om at tilveksten kunne ha vært enda større enn det den er i dag, med riktig skogskjøtsel. Men riktig skogskjøtsel betyr også at man har inntekter.

Statsråd Lars Peder Brekk [12:17:29]: Representanten Bredvold peker på et viktig poeng. Det er viktig med riktig kjøtsel, det er viktig med planting, og det er viktig at vi steller og tynner skogen for å få optimalisert produksjonen i skogen til enhver tid. Det er også riktig, som representanten Bredvold sier, at vi har mange små skogeiere i Norge. Utfordringen her er nok i mange tilfeller også å finne samarbeidsløsninger mellom skogeierne, slik at man får – kall det – rasjonalisert skogsdriften hos de mange små, slik at de kan samarbeide om uttak og gjøre det mer lønnsomt.

Når det gjelder de skattemessige forholdene, har vi meget gunstige ordninger i skogbruket i dag. Man har skogfundsordningen. Det er klart at vi har forbedret den betydelig i vår periode. Jeg vil bare understreke at det er viktig å ivareta og bruke skogfundsordningen og på det viset sørge for at vi får utnyttet skogen bedre til verdiskaping. Markedet er det som avgjør, og så får vi bruke skattetilskottet i tillegg.

Spørsmål 10

Per Roar Bredvold (FrP) [12:19:00]: Spørsmålet går til landbruks- og matministeren:

«Det er et ønske fra deler av skognæringen at mest mulig av tømmer og tømmerprodukter blir transportert på jernbane, i motsetning til i dag hvor det meste blir transportert med bil.

Hva vil statsråden bidra med, slik at det blir en frivillig utvikling med overgang fra transport med bil til transport med jernbane der dette er mer økonomisk og hensiktsmessig?»

Statsråd Lars Peder Brekk [12:19:28]: Spørsmålet som representanten Bredvold her stiller, dreier seg i stor grad om transportpolitikk, som i utgangspunktet samferdselsministeren er den nærmeste til å svare på. Men med bakgrunn i at skognæringen er en betydelig transportbruker, og at kostnadseffektiv transport er svært viktig for skognæringens konkurransekraft, vil jeg likevel knytte noen kommentarer til representanten Bredvolds spørsmål.

Hovedtrekkene i regjeringens transportpolitikk og grunnlaget for effektiv virkemiddelbruk og samspill mel-

lom transportformene på vei, jernbane, i luftfart og til sjøs er behandlet i Nasjonal transportplan for 2010–2019. Her er det lagt opp til en betydelig satsing, som også vil være svært viktig for skogsektorens transport av tømmer, biobrensel og bearbeidede produkter til betalingsvillige markeder i inn- og utland. Dette gjelder også for jernbane.

Som landbruks- og matminister er jeg opptatt av å arbeide for konkurransedyktige rammebetingelser for skognæringens transporter på vei, jernbane og båt, i samarbeid med samferdselsmyndighetene. Som ledd i dette har Statens landbruksforvaltning i samarbeid med Jernbaneverket, på oppdrag av Landbruks- og matdepartementet og Samferdselsdepartementet, utredet muligheter og beskrankninger for økt tømmertransport på jernbane. Rapporten Økt virkestransport på jernbane ble lagt fram i november 2010. Rapporten peker på flere tiltak på prioriterte terminaler og kryssingsspor på Østlandet og ellers i landet som raskt vil bedre kapasiteten for virkestransport med opptil 600 000 m³, til en total kostnadsramme på rundt 200 mill. kr. Regjeringen følger opp dette. For å gjenåpne nedlagte sidespor til bl.a. tømmerterminaler etablerte Samferdselsdepartementet i 2010 en ny støtteordning for virksomheter som vil investere i nye sidespor og terminaler, eller vil sette i stand gamle. Det er satt av 5 mill. kr til ordningen på Jernbaneverkets budsjett for 2011.

Det er også gjennomført en utredning når det gjelder behovet for kai-terminaler og tømmertransport på båt i kystregionen. Jeg mottok i går en rapport som er utarbeidet av SINTEF på vegne av kystskogbruket, som peker på at en utbedring og nybygging av opp mot 60 små og mellomstore kaianlegg kan ha stor betydning for tømmertransporten, men også betydning for annen virksomhet langs kysten. Mitt departement har i lang tid gitt noe økonomisk støtte til etablering av tømmerkaier, og vi må nå se på denne rapporten og få klarlagt i hvilken grad det ligger til rette for gode samarbeidsløsninger for å få til bedre sjøveis transport av tømmer. Det er jeg veldig opptatt av, og et godt redskap for det er den rapporten som kom i går.

Jeg legger til grunn at disse utredningene vil danne et godt grunnlag for videre arbeid med å tilrettelegge for økt overgang av skognæringens transporter fra vei til jernbane og båt der dette finnes hensiktsmessig og ikke minst lønnsomt.

Presidenten: Presidenten deler statsrådens oppfatning av at dette spørsmålet i beste fall ligger i skjæringspunktet mellom samferdselsministeren og landbruks- og matministeren – og muligens burde vært besvart av samferdselsministeren som rette vedkommende.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:22:44]: Jeg takker statsråden for svaret.

Dette handler ikke bare om samferdsel, dette handler også om det miljøfokuset som skogbruksnæringen har. Spesielt ute i Europa er det mer og mer miljøfokus på produkter som skal selges. Det er klart at hvis vi har en håndtering av vårt produkt som f.eks. forurenser mye, er det vanskeligere å selge enn et tilsvarende produkt som forurenser mindre på sin vei til ferdig produkt. Dette hand-

ler om skognæringen, og om hvordan man behandler produktet fra skogen til det skal selges – underveis. Det er derfor jeg har stilt dette spørsmålet.

I f.eks. Hedmark er det to selskaper som transporterer på jernbane i tillegg til NSB, og det er CargoNet og et firma som heter Peterson Rail AB. Det er klart at mye mer kunne vært transportert på jernbane i stedet for på vei hvis ting hadde ligget til rette for det.

Statsråd Lars Peder Brekk [12:23:50]: Jeg vil bekrefte det som Bredvold understreker, at det er viktig med et miljøfokus i skognæringen, og det jobbes også veldig aktivt både på transportområdet og på andre områder når det gjelder bærekraftig skogbruk.

Som jeg understreket: Det er gjort en utredning, det er gjennomført tiltak, og det er satt av penger til oppgradering av tømmerterminaler og aktivitet ellers som øker trafikken på jernbanen. Det gir en stor lønnsomhetsforbedring for transporten, med betydelig bedret lønnsomhet for skogeieren ved å bruke jernbane, så det er viktig at vi framover greier å utnytte jernbanen enda bedre. Jeg mener at vi har gjort det.

Det samme gjelder eventuell overgang når det gjelder de store ressursene som er bygd opp langs kysten, ved å bruke sjøtransport, som miljømessig også er veldig bra, og som vi nå har et godt redskap til å jobbe videre med, sammen med Samferdselsdepartementet og Fiskeridepartementet.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:24:54]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

Jeg tror at det må til enda mer samarbeid mellom landbruks- og matministeren og samferdselsministeren, for det er klart at det er en del mangler på samferdselsnettet. For tømmertransporten spesielt er det mangel på terminaler, og terminalene er for små og for korte, og i tillegg er kapasiteten overbelastet. Det er et ønske om at mest mulig av tømmeret, der dette er økonomisk og miljømessig forsvarlig, skal gå på jernbane. I tillegg er det dette med kryssingsspor, som det også er stor mangel på.

Jeg håper, på grunnlag av dette spørsmålet, at samferdselsministeren og landbruks- og matministeren vil gå i enda dypere samtaler, slik at vi får et produkt som ivaretar miljøfokuset når det gjelder skognæringen.

Statsråd Lars Peder Brekk [12:25:48]: Det er gledelig at jeg kan si at vi er skjønt enige om ambisjonene og har en vilje til å gjøre noe på dette området. Det er viktig at vi jobber med å få forbedret terminalene, både i omfang og i størrelse. Det er riktig, som representanten Bredvold understreker, at det er behov for det, og det jobber vi med.

Det andre poenget er kryssingsspor, som nevnt. Landbruks- og matdepartementet jobber tett sammen med Samferdselsdepartementet og Fiskeridepartementet for å tilrettelegge for overgang til både jernbane og sjø. Det er ubetinget mer lønnsomt for skogeieren og skognæringen, og ikke minst gir det også ubetinget bedre miljøløsninger og bedre klimaspor. Dette er en utfordring vi jobber videre med.

Spørsmål 11

Harald T. Nesvik (FrP) [12:26:55]: Jeg vil stille følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Ifølge oppslag i Fiskeribladet Fiskaren av 14. november 2011 konkluderer Direktoratet for naturforvaltning og Sametinget i en rapport med at all framtidig oppdrett i Finnmark må foregå i lukkede anlegg for å sikre villaksen. Det er grunn til også å merke seg at statens representant i fylket, fylkesmannen, også stiller seg bak uttalelsen. Dette stiller regjeringens argumentasjon om utvidelse av maksimal tillatt biomasse innen oppdrettsnæringen i Finnmark og Troms i et underlig lys.

Deler statsråden direktoratets syn?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:27:36]: Jeg har fått opplyst fra Miljøverndepartementet at nevnte medieoppslag baserer seg på en misforståelse.

Det er opprettet et arbeidsutvalg for konsultasjoner mellom Direktoratet for naturforvaltning, DN, og Sametinget om reguleringer av laksefisket i Nord-Troms og i Finnmark. Da arbeidsutvalgets rapport ble presentert, ble det framstilt som at Direktoratet for naturforvaltning stilte krav om lukkede oppdrettsanlegg i Finnmark. Direktoratets representant uttalte seg imidlertid på vegne av arbeidsutvalget. Direktoratet for naturforvaltning har i etterkant klargjort dette i media.

Når det gjelder framtidens oppdrettsteknologi, mener jeg vi bør stille teknologinøytrale krav i regelverket. Jeg tror ingen kan forutse hvilke teknologiske løsninger som vil være best egnet i framtiden. Vi har bedt både Norges forskningsråd og Innovasjon Norge om å prioritere utvikling av mer miljøvennlig havbruksteknologi, men uten å peke på bestemte løsninger. Jeg mener at myndighetene skal sette krav til hvilken påvirkning som er akseptabel, og så må oppdrettsnæringen og utstyrproduzentene i lag utvikle de løsningene som ivaretar miljøkravene og samtidig utnytter våre naturgitte fortrinn for lakseoppdrett.

Nettopp kravene til akseptabel miljøpåvirkning var grunnen til at jeg utsatte den varslede økningen av produksjonskapasitet i 2010. I prosessen som fulgte, var jeg tydelig på at kapasitetsøkning kun var aktuelt i de områdene der lakselusnivåene var innenfor akseptable grenser, resistensutviklingen var under kontroll, og øvrige tiltak som var satt i verk for å redusere luseproblemene, hadde vist effekt. Troms og Finnmark oppfylte disse kravene.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:29:29]: Jeg vil takke statsråden for en veldig god klargjøring. Dette oppslaget har faktisk ført til nye spørsmål knyttet til hvem det er som bestemmer hva, og uttaler hva, når det gjelder oppdrettsnæringen, for her er man i skjæringspunktet mellom villaksen og oppdrettsfisken.

Det blir litt merkelig hvis en person som i kraft av å jobbe i Direktoratet for naturforvaltning, kommer inn i et arbeidsutvalg sammen med Sametinget, uttaler én ting som medlem av et arbeidsutvalg, men ikke hefter for direktoratet. Da blir dette nærmest for en parodi å regne. Jeg håper at statsråden griper fatt i det, og sørger for at også

hennes kollega Erik Solheim følger dette opp overfor sine folk og sine direktorat.

Spørsmålet mitt til statsråden i denne situasjonen er: Vil statsråden nå se på om andre steder i landet som får kontroll på resistensutviklingen og luseproblematikken, også kan få en økning i MTB?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:30:36]: Bare for å klargjøre ansvarsforholdet: Det er ingen tvil om at det er fiskeri- og kystministeren som har ansvar for driftsvilkårene til havbruksnæringen også hva gjelder påvirkning av villaksen. Men så har vi, som representanten Nesvik sier, et skjæringspunkt, for vi har et miljøverndepartement med underliggende etater som skal komme med faglige råd til regjeringen, råd som jeg selvfølgelig tar med i mitt arbeid, selv om den etaten som vi her snakker om, Direktoratet for naturforvaltning, er underlagt min kollega miljø- og utviklingsministeren.

Når det gjelder framtidig vekst, har jeg vært veldig klar på at dette året bruker vi absolutt til å få lusesituasjonen under kontroll. Heldigvis har vi sett positive resultater utover høsten. Men jeg er ikke i en situasjon nå hvor jeg er klar til å si hvor og eventuelt når vi skal ha vekst. For øvrig tror jeg oppdrettsnæringen heller ikke er ekstremt opptatt av å ha mer fisk i merdene akkurat nå. Jeg tror de sliter nok som det er, hittil iallfall.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:31:42]: Bakgrunnen for at jeg tar opp spørsmålet, er også den diskusjonen som har vært tidligere mellom miljøvernministeren og fiskeri- og kystministeren og ikke minst de underliggende direktoratene, som er såkalt fristilte direktorater, som opptrer på forskjellig vis nettopp knyttet til villaksbiten og oppdrettsfisken. Det er viktig at i hvert fall regjeringen har en ens politikk. Det var derfor jeg utfordret statsråden til å ta kontakt med sin kollega for å sørge for at den politikk som framvises, er ensrettet.

Apropos det miljømessige hadde vi en ny situasjon i går. Den skal statsråden få slippe å svare på her, for jeg har allerede sendt et skriftlig spørsmål til statsråden i dag, så den skal vi få ta på en annen måte.

Spørsmålet mitt til statsråden er knyttet til forsøksprosjektet med settefisk på land og hvor stor fisken kan være før man setter den ut i merd. Jeg vet statsråden har igangsatt et arbeid for å få gjort noe med det. Kan statsråden si noe om hvor det arbeidet står per i dag, og om en nå kan få satt i gang forsøksprosjektet med å ha fisken lenger på land før den blir satt ut i merd?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:32:50]: Jeg vil bare understreke at regjeringen har ens politikk på dette området. Den politikken som kommer ut fra regjeringskontorene, er ens og ensartet. Det er ingen tvil om det.

Når det gjelder spørsmålet knyttet til størrelsen på settefisk, er det noe som vi jobber med. Jeg kan for øvrig også bare legge til når jeg blir oppfordret til å ha kontakt med min kollega i Miljøverndepartementet, at jeg har veldig god kontakt med ham bl.a. i dette spørsmålet. Her er det

noen faglige spørsmål knyttet til arbeidsmengde for dem som skal behandle søknadene. Men det er ingen tvil om, tror jeg, at det å ha fisken lenger på land er et tiltak som vil være positivt av mange grunner, ikke bare når det gjelder lus, men kanskje også når det gjelder rømning. Det er et arbeid som pågår i departementet, og som jeg håper vi relativt raskt skal greie å konkludere på.

Spørsmål 12

Arve Kambe (H) [12:34:09]: «Nav fortsetter sin praksis med å frata fedre fedrekvoten, og flere opplever tilfeldig saksbehandling fordi statsråden ikke har laget et enklere regelverk, slik foreldre og Nav har tatt til orde for. Det samme gjelder de familier som i dag blir dømt til å betale livsopphold til myndige barn som frivillig flytter ut. Her har statsråden lovet endringer i regelverket.

Er det riktig at statsråden er en sinke for enklere regelverk knyttet til hans departements samarbeid med Nav, og hva gjøres for å få fortgang i dette arbeidet?»

Statsråd Audun Lysbakken [12:34:43]: Enkelte fedre har opplevd at de ikke får ta ut foreldrepenger fordi de ikke i tide har søkt Arbeids- og velferdsetaten om utsettelse. Det er uheldig. Målet er at de foreldrene som har rett til foreldrepenger, skal få ta ut foreldrepengene.

Departementet har det siste halvåret mottatt en del henvendelser fra fedre som ikke har fått tatt ut foreldrepenger på grunn av for sent framsatt søknad, og har siden i vår vært i dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet om saken. Som jeg tidligere har informert representanten Kambe om, sendte departementet brev til direktoratet 4. juli i år. I brevet ber departementet om at etaten håndterer disse sakene med en noe større smidighet. Arbeids- og velferdsetaten foretar nå en fornyet behandling av saker der fedre har fått avslag fordi søknaden er satt fram for sent. Den saken følger departementet fortsatt tett, og vi kommer i samråd med Arbeids- og velferdsdirektoratet til å vurdere nye tiltak hvis vi ser at det er nødvendig for å rydde opp i den situasjonen.

Jeg vil imidlertid understreke at Arbeids- og velferdsetaten forvalter foreldrepengeordningen innenfor gjeldende regelverk, og de kan selvfølgelig ikke utbetale ytelse hvis vilkårene for det ikke er til stede. Foreldrepenger må tas ut sammenhengende fra det tidspunktet uttaket starter, og det kan bare utsettes på bestemte vilkår. Det vil kreve lovendring hvis foreldrene skal gis mulighet til å ta ut foreldrepenger når som helst innen barnet fyller tre år.

Departementet har satt i gang et arbeid med å forenkle foreldrepengeordningen. Jeg mener at det er et potensial for å gjøre denne ordningen enklere på en del punkter. Her vil en vurdering av vilkårene for utsettelse inngå. Det er for tidlig å si når det arbeidet vil bli ferdigstilt, og hvilke endringer som vil bli foreslått, men det kommer.

Når det gjelder spørsmålet om bidrag til barn etter fylte 18 år etter barneloven, viser jeg til det svaret som ble gitt på spørsmål til skriftlig besvarelse 26. januar. Også det spørsmålet var stilt av representanten Kambe. Gjennom-

gangen av ordningen som da ble lovet, er igangsatt. Det er vanskelig å gi en eksakt tidsangivelse for det videre arbeidet, bl.a. fordi vi må sende eventuelle forslag til endringer på alminnelig høring. Erfaringsmessig tar slike prosesser noe tid. Men vi er altså godt i gang med det arbeidet.

Arve Kambe (H) [12:37:08]: Jeg takker for svaret.

Statsråden sier at det er «enkelte fedre» som har opplevd problemer med å bli fratatt fedrekvoten. Mine tall forteller at det er nærmere 1 000. Hundrevis av fedre har mistet den retten, og det som er ganske urovekkende for veldig mange av de fedrene som tar kontakt med meg jevnlig, ukentlig, er at de opplever en vilkårlig behandling fra ulike saksbehandlingskontorer i Nav, deretter en vilkårlig behandling – det har jeg sett mange beviser på, med kopi av korrespondanse – fra klageinstansen. Så har også Trygderetten nettopp sendt i retur ni saker til Nav for ny behandling, mens Trygderetten også har avvist noen saker som Nav i ettertid har omgjort. Det er en ganske merkverdig saksbehandling, og veldig mange fedre mister pappapermen sin, til tross for at de holder seg innen fristen på tre år. Da er spørsmålet: Vil statsråden bidra til at Nav har en enhetlig praksis, sånn at alle fedre nå får muligheten?

Statsråd Audun Lysbakken [12:38:11]: Svaret på det er selvfølgelig ja, målet er at Nav skal ha en enhetlig praksis. Det er derfor vi har tatt initiativ til den dialogen vi nå har med etaten. Det er selvfølgelig vanskelig for meg å gå inn i sakene når jeg ikke kjenner bedre til enkeltsakene knyttet til grunnlag – her kan det være ulike grunnlag som Nav gir avslag på. Spørsmålet om søknadsfristen har vi tatt tak i. Det er mye å gjøre når det gjelder den informasjonen som kommer ut fra Nav til fedre som skal søke om permisjon. Det har jeg også tidligere tatt initiativ til å få en gjennomgang av. Jeg tror at en del problemer ligger i uklar kommunikasjon i utgangspunktet om hva slags rettigheter og regler som gjelder. Så vil vi selvfølgelig fortsette å gå gjennom de eksemplene vi får på fedre som ikke får sin permisjon, for å rette opp det som måtte være av praksis som hindrer fedre i å få det de skal få, og som jeg og vår regjering er svært opptatt av at de skal få muligheten til å ta.

Arve Kambe (H) [12:39:17]: Nav har i brev til Lysbakkens departement selv foreslått å ha en generell regel når det gjelder treårsregelen. Det vil gjøre det enklere for Nav, det vil gjøre det enklere for familier, det vil gjøre det enklere for alle å forholde seg til. Statsråden viser til at da blir det nødvendig med en lovendring. Det er en lovendring jeg tror Stortinget vil imøtesee uten problemer. Det vil gjøre det enklere for alle parter, mindre byråkrati, færre juridiske konflikter og mer tid til familien.

Så til det andre spørsmålet mitt, om myndige barn som frivillig flytter ut, og foreldrene blir pålagt plikt. Ja, man sa noe i januar på mitt spørsmål, at man har igangsatt et prosjekt. I mai fikk jeg en enstemmig komité til å si at dette var åpenbart ikke lovgivers intensjon, og da hadde jeg håpet at statsråden hadde et annet svar enn at man jobber med det, for det var det man sa

i januar. Nå er man snart kommet til desember, og da burde man egentlig ha kunnet lage utkast til konklusjoner.

Statsråd Audun Lysbakken [12:40:25]: Signalene når det gjelder treårsregelen er mottatt. Det er alltid greit å vite at opposisjonen ønsker endringer før de eventuelt kommer, og vi skal jobbe videre med det. Det som vel ble sagt i januar, var at det skulle igangsettes et arbeid, og det er igangsatt, og er noe vi holder på med nå. Så er tiden i mellomtiden brukt godt. Vi er godt i gang med det arbeidet, og jeg ser fram til å kunne informere Stortinget videre om de konkrete forslagene når vi eventuelt er klare med forslag til de endringer som måtte være nødvendige. Som vi redegjorde for tidligere i år, er det dilemmaer knyttet til dette, men vi har heller ingen problemer fra departe-

mentets side med å se det problematiske ved måten dette praktiseres på i dag.

Presidenten: Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:41:24]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Presidenten antar at det ikke er noen som forlanger ordet før møtet heves. – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.42.
